

שיחות קודש

שיעורים בסה"ק 'שפת אמת'
נמסר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במשך פרשת ואתחנן – תש"פ

נכתב מיד אחרי אמירתם – בלתי מוגה
יצא לאור על ידי הרב יצחק טווערסקי שליט"א

שיעור מיום ה' פרשת דברים

ב' אב

איתא בשפ"א (תרל"ג) במדרש מרפא לשון עץ חיים כו'. משה רבינו אמר לא איש דברים אנכי ואני ערל שפתיים, ורק אחרי ארבעים שנה אמר אלה הדברים. א"כ לכאורה קשה האם משה יש לו כוח לדבר או שאין לו כוח לדבר?

אלא כתוב אין אדם עומד על דעת רבו אלא אחרי ארבעים שנה. מסופר על הרה"ק האמרי יוסף זי"ע שהיה אצל רבו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע ביום כיפור, ובליל יום הקדוש ראה שרבו מדבר שיחת חולין עם עוד אנשים, והיה לפלא בעיניו על זה. ולא אמר לאף אחד מה שראה. אחרי ארבעים שנה אמר אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה. ואמר שאז זה היה נראה לי כשיחת חולין ורק עכשיו הבנתי את עומק הדברים מה שהרבי דיבר בליל יום הקדוש.

ויש בזה שתי חידושים, דבר ראשון שלא מבינים עד ארבעים שנה, ולזה צריכים הרבה סבלנות, ממתי ששומעים עד שזה נכנס לוקח הרבה זמן, הקאצקער זי"ע אמר ושמתם את דברי אלה על לבבכם, צריכים לשום את הדיבורים על לבבכם וברגע האמת זה יכנס בתוכו. ר' אשר היה אומר לדבר את הדיבורים גם לילדים קטנים, כי ממילא לוקח ארבעים שנה עד שזה נקלט. א"כ עדיף להתחיל מגיל מוקדם מאשר גיל מאוחר יותר.

אמרנו שר' עקיבא הסתכל על טיפות מים איך שחודרים על האבנים. ואחרי מיליוני טיפות אבנים שחקו מים. יש חקירה האם הטיפה הראשונה עושה משהו או לא, התירוץ הוא שאם הראשון לא עושה משהו אז גם הטיפה המיליון לא עושה כלום, אלא שגם הטיפה הראשונה עושה משהו רק שהעין לא יכולה לראות את זה. אותו דבר הדיבורים האלו הוא הפנימיות של כל אחד, וזה עושה משהו על כל אחד, אבל זה לוקח ארבעים שנה עד שזה נכנס לעומק.

ועוד חידוש יש בסיפור הנ"ל, בדרך כלל אנשים ששומעים את הדרך מיד אומרים שזה לא צודק והם לא מוכנים לחכות אפילו קצת זמן אולי זה כן נכון, אבל העיקר הוא לשמוע להפנים וליישם, וזה עבודה לא פשוטה, הדרך הוא לא שיטה בפסיכולוגיה, מי שרוצה שילך למישהו שיכול להגיד מלא דרכים ושיטות, הדרך הוא סבלנות לשמוע להקשיב להפנים וליישם, הדרך הוא בנפש, אותו דבר האמרי יוסף לא סיפר את זה לאף אחד עד ארבעים שנה, והיה לו ברירה להחליט מיד שזה לא מתאים לי, ואת זה היו כולנו עושים אבל הוא המשיך הלאה ארבעים שנה, ולמעשה אחרי ארבעים שנה פתאום אדם מתחיל להבין מה ששמע אז לפני כ"כ הרבה שנים.

אותו דבר משה רבינו חיכה ארבעים שנה עד שהדיבורים נכנסו לכולם, דהיינו בעצם כבר דיבור אותם דיבורים לפני ארבעים שנה רק אז הם לא הבינו ורק עכשיו אחרי ארבעים שנה התחילו להבין מה שמשה רבינו כבר מדבר איתם ארבעים שנה.

אבל השפ"א אומר שמשה רבינו לא אמר שום דבר עד אז ובאמת חיכה ארבעים שנה. לכאורה למה הוא חיכה כ"כ הרבה זמן? רש"י אומר שמשה רבינו למד את זה מיעקב אבינו, שאצל יעקב כתוב שלא אמר להם מוסר רק ביום שהלך מהעולם, למה, כי אם היה אומר להם מוסר לפני זה היו אומרים לו אחי עשו, אותו דבר משה רבינו חיכה עד יום מותו ואז אמר להם מוסר. לכאורה מה הכוונה אחי עשו?

אלא שמעתי ששאלו את רבי גרשון אידילשטיין שליט"א שעכשיו מגיע בין הזמן בצל הקורונה האם מותר לשאול את הילדים האם התפללתם היום, וענה שלא לשאול כאלו שאלות אלא לשאול האם אכלתם היום, ושאלו אותו שוב אבל מה עם ילד גדול קרוב לבר מצוה האם גם אותו אסור לשאול על תפילות, ענה רבי גרשון שאם האבא יתפלל כמו שצריך גם הילד יעשה אותו דבר.

א"כ אותו דבר עד ארבעים שנה אי אפשר להגיד ורק אחרי שעובר כזה הרבה זמן אז אפשר לומר מילה על התפילה ועל עוד דברים האם עשיתם או לא.

השפ"א אומר שלמשה רבינו היה מה לומר, אלא החכמה הוא מתי לומר אותם ואיך לומר אותם ושיהיה בזמן הנכון ולאנשים נכונים ובמקום הנכון, המילים יהיה לו כבר אלא צריכים לבדוק למי מדברים ומה מדברים. וכאן משה רבינו היה צריך לדבר לכולם בפעם אחד ברגע הנכון ובמקום הנכון, ולזה היה צריך לחכות ארבעים שנה לתפוס את הזמן האמת והמקום הטוב ביותר. **כ"ק אאמו"ר זצ"ל** היה אומר לא כל דבר שאני חושב צריכים להגיד, ולא כל דבר שאני אומר צריכים לכתוב ולא כל דבר שאני כותב צריכים לפרסם. דהיינו צריכים לחכות שיהיה זמן טוב לפני שמדברים לשני דיבורים של מוסר.

הגר"ח שמואלביץ זצ"ל היה אומר שכל ספר רק שלישי הוא לעניין, שאלו אותו א"כ למה מדפיסים הכל שידפיסו רק מה שנכון ומה שלא ידפיסו, וענה שאם יהיה בחירה מה להדפיס את השלישי שהוא לעניין או את החלק השני ידפיסו רק את השטויות ולא את הדברים הנכונים. א"כ כל פעם שאדם מתחיל לדבר צריכים להזהר שיהיה דברים המתקבלים על הלב ושיהיה שכינה מדברת מתוך גרונו.

עכשיו שואל **השפ"א** מי באמת הפריע עד עכשיו לדבר כמו שצריך להיות? אלא **כי הלשון יש בו כוח גדול, כמו שאמרו ז"ל על לשון רע, שלישי, שמדבר כאן ומזיק מרחוק כו'.** ז"ל הגמרא: במערבא אמרי לשון תליתאי, קטיל תליתאי, הורג לאומרו ולמקבלו ולאומרי עליו. מסופר על אחד מהצדיקים שאמר לאחד מחסידיו שהגיע לספר לו לשון הרע, שקרן, אמר לו החסיד הרי הרבי מכיר אותי כמה שנים ואני אף פעם לא אומר שקר, ענה הרבי עוד פעם שקרן. ואמר לו: אם אני מקבל את הלשון הרע אזי יש לך עבירה כי אתה מדבר לשון הרע ולי יש עבירה כי אני מקבל לשון הרע, עכשיו שאני אומר לך שקרן אז רק לך יש את עבירה ולי לא.

אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב מות וחיים ביד לשון, וכי יש יד ללשון, לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה. **כ"ק אאמו"ר זצ"ל** היה אומר שכתוב כי באפס הרגו איש, לפעמים מישהו שואל אותך אינפורמציה על מישהו אחר ואתה רק מעקם עם האף ובזה הרגת בן אדם.

אי מה יד אינה ממיתה אלא בסמוך לה, אף לשון אינה ממיתה אלא בסמוך לה, תלמוד לומר חץ שחוט לשונם. אי מה חץ עד ארבעים וחמישים אמה, אף לשון עד ארבעים וחמישים אמה, תלמוד לומר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. הפה של אדם הולך מסוף העולם ועד סופו בלי שום הגבלה. ועוד שנים אח"כ אנשים סובלים ממה שדברו עליהם אי פעם.

ואיתא במדרש: חצי גבור שנונים, ומה ראה למשלן בחץ מכל כלי זיין, אלא כל כלי זיין מכין במקומו וזה מכה מרחוק, כך הוא לשון הרע דאמור ברומי וקטיל בסוריא. וזה הולך למרחקים מאוד. מסופר על אחד מהצדיקים שאמר כל זמן שאני לא מדבר אני בעל הבית על הדיבורים שלי, וברגע שדברתי הדיבורים נהיו בעל הבית עלי. דהיינו אדם צריך לדעת בכל התחומים כל זמן שעוד לא דברת אתה בעל הבית על הדיבורים, וברגע שהתחלת לדבר נגמר העסק.

המהר"ל אומר שהקב"ה ברא את האדם עם שתי עיניים ושתי אוזניים והפה והלשון באמצע, ויש לו כוח עצום הוא יכול להרחיק אנשים ממנו ויכול לקרב אנשים אליו. **הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע** היה יראת שמים גדול. אמרו עליו שזה היה כמו אחד שעומד מולו אדם ורוצה לירות בו ואז אדם מפחד מאוד זה היה היראת שמים שלו. ואמרו על זה צדיקים שהיה לו יראה כמו שהחץ כבר יצא מהמקום ואז שנייה זה מגיע אליו ככה היה רועד מרוב יראת שמים שהיה לו.

אותו דבר אנשים לפעמים שומעים כל מיני דיבורים מאנשים אחרים שמדברים עליו, ומצד אחד זה מרגיז מאוד, ומצד שני אדם צריך לדעת שהדיבורים שלו בא מהפגמים שלי והקב"ה מדבר אתי דרכו. דהיינו שיש שתי צדדים למטבע, ההוא שמדבר לשון הרע יש לו בחירה האם לדבר או לא, ולך יש עבודה לתרגם אותו להקב"ה, אפילו שהחץ יצא כבר וזה נראה לך שההוא רוצה להרוג אותך עכ"ז צריכים יראת שמים לרעוד ולדעת שיש הקב"ה, ואם יש בעיה אחד לא לעשות מזה שתי בעיות, ושזה ימשוך אותי לכעס ומחלוקת קנאה ושנאה.

היוצא לנו אדם שמדבר לשון הרע יש לזה השפעה מאוד גדולה, וזה מזיק למדבר ולמקבל וגם על מי שמדברים עליו. **קל וחומר מדה טובה מרובה, שיכול כוח הלשון מצדיק לעזור מרחוק**. ברגע שמדברים דיבורים טובים, ובפרט שזה צדיק שאז הקב"ה מדבר ולא הוא, כמו משה רבינו שהיה כבד פה וכבד לשון והיה לא איש דברים אנכי והרגיש שלא הוא מדבר אלא הקב"ה מדבר, א"כ מה רע יש לו כוח השפעה גדולה קל וחומר שדיבור של הקב"ה שבא דרך הצדיק שיכול לעזור לרחוק מאוד.

יש עולם שנה נפש, הדיבור הטוב של הצדיק יכול ללכת מסוף העולם ועד סופו, דיבור של הצדיק טוב לכל הזמנים ועד עצם היום הזה, וכמו שראינו הדיבורים של הבעש"ט יש לזה כוח אדיר עד היום הזה, וכן אדם בעצמו איפה שהוא נמצא ולא משנה באיזה מקום יש למילים שלו השפעה יוסיף ד' עליכם עליכם ועל בניכם, והשפעה מגיע עד למטה ממש, בקהלם אל תחד כבודי הדיבור של אז היה לו השפעה עד למטה, תידע לך שיש לך נשק גרעיני בלשון שלך.

ר' אשר היה אומר אדם שחושב משהו ועוד לא הוציא אותו החוצה הוא יכול עוד לשלול את המחשבות הללו, וברגע שכבר דיבר מה שיש לו להגיד אז הוא כבר לא יכול להתחרט, כי עקימת שפתיו הוי מעשה ואין מחשבה מוציא מידי מעשה, אבל מחשבה מוציא מידי מחשבה.

ומשה רבינו ע"ה לא רצה לדבר עד שיהיה כוח לדיבורו לכוונס בכל איש ישראל, ורצה שיהיה מצב לדבר לכל איש ישראל ביחד, ולמה, **כיון שהיה הדעת של כל בני ישראל, לא היה יכול לדבר עד שדיבורו יכוונס בכל ישראל**. דהיינו לא שלא רצה אלא היה יכול עדיין לדבר לכולם.

מצד אחד כתוב לא איש דברים אנכי, ומצד שני כתוב אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל! אלא אני זכיתי להסתובב אצל ר' אשר, ולהיכנס לדבר אתו אישית לא כולם זכו לזה, ואני יכול לספור על האצבעות כמה פעמים שנכנסתי לדבר אתו ועוד יישאר לי כמה אצבעות, ואנחנו עמדנו ליד הדלת והקשבנו לשיחות עם אנשים אחרים, והשיחות היה בכמה מקומות או בבית או בבית המדרש או באמצע הדרך. יום אחד החלטתי לעשות סדר בעניין, ודברתי עם כמה אנשים שצריכים לעשות סדר ואולי אז יהיה לי את הזכות להיכנס באופן מסודר ולדבר.

יום אחד באתי עם אדם מכובד מאוד ודברנו על הדרך כל הדרך, וכשנכנסו הוא התיישב ליד ר' אשר והסתכל עליו ור' אשר הסתכל עליו בחזרה, ואחרי רבע שעה אמר ר' אשר: ער פאר מאכט מיך, הוא סוגר אותי. ואני אף פעם לא שמעתי כאלו מילים, בדרך חזור שאלתי אותו

איך אתה מסביר את זה, והוא אמר לי שידעתי מה שהולך לעשות אתי והחלטתי שאני לא רוצה לשמוע ממנו שום דבר, וטוב לי עם מה שיש לי ולא רוצה להשתנות כלל. אז הבנתי את המושג שסוגרים אותי.

אותו דבר משה רבינו היה צריך לדבר עם בני ישראל, והוא היה במצב של שכינה מדברת מתוך גרונו. בבית אי אפשר להגיד מה שרוצים, ומשום הכי יוצאים החוצה לפעלד ושם אפשר לדבר הכל, וזה נקרא אנרגיה שלוליות, יש אנרגיה חיובית כל העצים אומרים שירה, בחוץ אין יד אדם באמצע, וזה היה העניין של התבודדות, ור' אשר היה אומר אפילו שאתה לא יכול לצאת לפעלד תוציא את הראש החוצה ותסגור אותו, או תיכנס לחדר אחר, כל דבר שאתה יכול לעשות ולהתנתק מאחרים אתה מקבל כוחות אדירים שאחרים לא יכולים להפריע לך, אבל לעמוד מול מישהו אחר שלא נותן לי שום הכנעה, אז לא רק שהוא מפסיד גם אני מפסיד ונסגר לגמרי, ואז אני לא יכול להוציא את הדיבורים שלי החוצה.

א"כ משה רבינו היה זכרי תורת משה עבדי, משה ידע הכל אפילו מה שלא אמר, אפילו הטעמים שאנו לא מבינים ידע אותם, אבל מתי לדבר ואיך לדבר תלוי בקהל המקשיבים כמה הכנעה הם נותנים וכמה הם מוכנים להיות פתוח עם השפל שלהם. מסופר על **המאור ושמש** שהיה תלמיד של **הרה"ק רבי אלימלך זי"ע**, שביקש ממנו רשות ללכת להכיר את **הרה"ק רבי זושא זי"ע**, אבל כידוע מי שנכנס לרבי זושא זי"ע היה יכול לראות על המצח מה עשית באותו יום, ולא ידע מה לעשות, והחליט כשיכנס יוריד את הכובע על המצח וככה לא יראה שום דבר. וכשנכנס ככה עם הכובע על הצמח, ראה שרבי זושא זי"ע לא מדבר כלום, עד שהחליט האם באת לכאן בשביל להיות שיינע איד והרים את הכובע מעל מצחו.

ומיד התחיל ר' זושא לדבר איי זושא מה יהיה איתך, הלא היום בבוקר לא שמתי נעגלע וואסער ליד המיטה. אמר לו המאור ושמש רבי שמתי היום בבוקר נעגלע וואסער ליד המיטה. ואז אמר ר' זושא זי"ע איי זושא הלא הלכת לישון בצהריים ולא שמתי נעגלע וואסער ליד המיטה, ענה לו המאור ושמש שבצהריים כתוב בשם האר"י הק' שלא צריכים ורק בלילה צריכים, אמר ר' זושא איי זושא נשמה גדולה כמוך צריך לשום כל פעם כשאתה הולך לישון ואפילו בצהריים ואפילו תנומה קטנה.

בעצם ר' זושא זי"ע ראה את זה הכל אפילו לפני זה ג"כ, רק אם אין נקודה של הכנעה אין למי לדבר, כי השני לא מוכן להקשיב, אבל כשהוריד את הכובע מעל המצח אז היה נקודה של הכנעה ומאז היה לו את היכולת להגיד לו מה שיש לו להגיד. אותו דבר בבית כשאתה נכנס ומתחיל לצעוק ולצרוח תאמין לי אף אחד לא שומע מה שיש לך להגיד, שומעים רק שאתה מעליב אותם ואתה מעניש אותם ואתה שונא אותם אבל את הפנימיות מה שיש לך להגיד אף אחד לא שומע כלל, ואז כשאתה צועק אין לך לא בית לא ילדים ולא דיבורים שום דבר, כשאתה לא צודק אתה צועק, אדם שרוצה שיקשיבו לו צריך לדבר ברגיעות ושיהיה לזה זמן איכות ואז כולם מקשיבים, ולא חייבים תמיד להקשיב מאה אחוז אבל לפחות לא עשית נזק לאף אחד.

אותו דבר היה עם משה רבינו בעצם היה לו את הדיבורים להגיד להם אבל בשביל להוציא את זה צריכים את בני ישראל שיקשיבו לו כמו שצריך, וממילא לא היה יכול לדבר ולא שלא היה לו מה לדבר, ובאמת חיכה שכולם יהיו מוכנים להקשיב.

ומי אומר שלא היו מוכנים להקשיב לו? אלא **בזה מובן דברי רש"י ז"ל שנתן טעם שאלו שבשוק יאמרו כו'**. ז"ל רש"י: אל כל ישראל, אילו הוכיח מקצתן, היו אלו שבשוק אומרים אתם הייתם שומעים מבן עמרם ולא השיבותם דבר מכך וכך, אילו היינו שם היינו משיבין

אותו, לכך כנסם כולם, ואמר להם הרי כולכם כאן, כל מי שיש לו תשובה ישיב. לכאורה מהו הכוונה כולכם?

אלא יש כולכם פיזית שכולם בגשמיות נמצאים באותו מקום, ויש כולכם נפשית שכולם מחוברים לעצמם ומחוברים לכולם ולוקחים את הדיבורים לעצמם, ואז כל מי שאני רק יגיד את המילים האלו ישמע אותם, אבל כל זמן שאתה עסוק עם אלו שבחוץ אז הדיבורים האלו עוד לא קשורים אליך כלל, ברגע שאנשים מקשיבים לך אז סימן שאתה מחובר לזה, אבל אתה צועק שא כל הזמן הבעיה אצלך, כי ברגע שאתה מחובר לעצמך כולם יקשיבו מה שאתה אומר ועוד איך ואפילו זבוב ישמעו ברקע.

ולמה לא ידבר לכולם. רק כנ"ל, שהמתין עד שיוכל לדבר לכל איש ישראל, כנ"ל. וברגע שאתם מוכנים לשמוע כל יום בבוקר את השיעור אתם יכולים להמשיך את השיעור הלאה לעוד אנשים, וברגע שנכנס לכאן אחד שלא מוכן להקשיב מיד הוא מפריע לכל השיעור.

מסופר על **האמרי חיים זצ"ל** שפעם אחד בליל שבת הגיע לטיש קבוצה אנשים שחיכה לעשות חוזק מרביס, וחיכה שיתחיל לדבר ואז יהיה להם מה לפרסם הלאה, והאמרי חיים ראה את זה ובמקום לדבר התחיל לשיר כמה ניגונים, ובדרך כלל אז אנשים היו נרדמים ואז היה יכול לדבר מה שרוצה, אבל אז הם לא נרדמו כי חיכה לאיזה נקודה לעשות חוזק מזה, אז האמרי חיים באמצע טיש קם ואמר גיט שבת גיט שבת, וכאילו שהטיש נגמר ואז באמת רוב אנשים הלכו הביתה, אבל המקורבים ידעו שהסיבה הוא שהיו אנשים שהפריעו לו בטיש ועוד רבע שעה הוא יכנס בחזרה ויתחיל לדבר מה שרוצה.

וזה נקרא עד שיוכל לדבר לכל איש ישראל. כל זמן שיש מפריעים אין למי לדבר. הדיבורים האלו יכול לצאת לא נכון, וגם אלו שכן מקשיבים יכולים לפעמים להבין נקודה לא נכון, וברגע שכולם רוצים לשמוע אז אפשר לדבר. וגם אדם שמפריע שידע שלא רק הוא לא שומע אלא הוא גורם לעוד אנשים שלא יקשיבו בגללו.

והלשון בא מפנימיות האדם, הלשון מנווט את הדיבור ודרכו יוצא הפנימיות של האדם, ואי אפשר לדבר בלי הלשון א"כ הפנימיות מגיע מהלשון, **ונותן כוח להדיבור, כי כל הדברים מהפכין לפי הלשון והתנועה כך מתפרשין. כ"ק אאמו"ר זצ"ל** היה מספר שפעם אחד היה בותן שנכנס לכיתה בסוף השבוע ושאל לילד אחד, מותר או אסור, אבל הילד לא ידע את התשובה והתחיל להגיד מ... ואמר נישט. דהיינו הכל הולך לפי הלשון וזה מנווט את הדיבור.

ר' אשר היה אומר לפעמים תרשום מה שאני מדבר כי אני לא ידע מה אני אומר, כי הקב"ה הכניס לי מילים בתוך הפה. דהיינו הלשון מנווט את הדיבור.

ולזאת מצינו שתיקן משה רבינו ע"ה בלשונו איכה אשא כו', ולשון זה גם בקינות, כמו שאמרו חז"ל. דהיינו משה רבינו לא אמר סתם מילים אלא המשיך זאת לכל הדורות הלאה. **וכן בכל הדברים, אם כוח הלשון כראוי, יוכל לתקן דברים הנאמרים בלשונו.** אם הלשון מתוקן כראוי זה נמשך עד עצם היום הזה. אפשר לראות את זה אצל חסידים של פעם שהגיעו לרבי ושמעו מילה אחד, וזה היה מספיק להם לכל השנה, והיום מדברים שלוש פעמים ביום אולי יכנס נקודה אחד. ובעצם הבעיה במדבר, כי אם זה היה מתוקן, אז דיבור אחד מספיק.

הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע שעשה כ"כ הרבה בעלי תשובה, כידוע לא דיבר הרבה, אלא היה נכנס לבית מדרש והיה אומר וידעת היום והשבת אל לבבך כי ד' הוא האלקים אין עוד, ומיד געו כל היום בבכייה, ולא היה צריך להגיד שום דבר יותר.

ועל זה נאמר טוב לשמוע גערת חכם, מלשמוע כ"כ הרבה שיעורים, היום יש כ"כ הרבה נביאים ואנשים שאומרים לך שיעורים, אבל גערת חכם שזה כ"כ בתמימות רק לראות את

העניינים של ר' אשר ואיך שדפק על השולחן ואת התנועות איך שאמר את הדברים היה מספיק, ואצל חסידים בפרט בזידיטשוב היו מזמזמים איך שהרבי היה אומר אותו ובאיזה תנועה זה לבד היה מספיק וזה נשאר לנצח נצחים, כי המדבר היה כזה מופשט שהיה מצב של שכינה מדברת מתוך גרונו.

שיעור מיום ו' פרשת דברים

ג' אב

איתא בשפ"א (תרל"ה) ויהי בארבעים שנה כו' דיבר משה כו' ככל אשר צוה ד' אותו אליהם. בפרשה הזאת אפשר ללמוד איך רבי צריך להתנהג עם תלמיד, ואיך התלמיד צריך להתנהג עם הרבי. שניהם צריכים סבלנות, שום דבר לא קורה ביום אחד, וגם התלמיד אפילו שעדיין לא מבין צריך סבלנות ולקבל מה שהרבי אומר לו, והוא צריך להבין שהוא לא מבין, ואחרי ארבעים שנה אפילו שמבין קצת, הוא צריך להבין שזה הכל כאפס וכאין לעומת מה שהרבי יכול להגיד לך.

דאיתא בגמרא אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה. מסופר על הרה"ק האמרי יוסף זי"ע שהיה אצל השר שלום מבעלזא זי"ע על יום הקדוש, וראה רבו בליל יום הקדוש מדבר שיחת חולין, והיה זה לפלא בעיניו. אבל לא אמר לאף אחד שום דבר. אחרי ארבעים שנה אמר אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה, וסיפר מה שראה אצל רבו לפני ארבעים שנה, שבליל יום הקדוש ראה שמדבר שיחת חולין ולא הבנתי אז מה קורה כאן, עכשיו אחרי ארבעים שנה אני התחלתי להבין מה שהרבי התכוון אז.

יש בזה כמה חידושים, דבר ראשון שהוא שתק ארבעים שנה ולא אמר זאת לאף אחד, אותו דבר לפעמים לא מבינים משהו תשתוק אפילו עד ארבעים שנה. דבר שני אפילו אחרי ארבעים שנה שכן מבינים משהו, צריכים לדעת שזה מה שיש ולא יותר מזה.

החידוש הוא שצריכים ללכת עם אמונה ארבעים שנה ורק אז אפשר להבין משהו. ואפילו אז צריכים לדעת שמשיגים מהרבי רק קצת ולא יותר. כשנכנסים לדרך צריכים לשום בצד כל מה שאתה יודע ואי אפשר לומר שום שטיקעל תורה. כשהגתתי לר' אשר התחלנו מחדש מא"ב, למדנו סידור וקצת חידוש ואמר לנו שאולי בסוף יבינו קצת רש"י. דהיינו שזה תהליך וזה לא הולך אחד שתיים.

וכל ימי דור המדבר היו כל הדיבורים ממשה רבינו ע"ה להמשיך לבן של ישראל אליו, דהיינו עד ארבעים שנה היה תהליך של אמונה בלי להבין ובלי להשיג, החברה בוחנים את הדיבורים שלי כל הזמן, יש אנשים שלוקחים את התורות של לפני עשרים שנה ומסתכלים האם יש סתירה בין מה שאני אומר היום או לא, ר' אשר היה אומר שזה אותם מילים רק שזה מקבל משמעות אחרת. א"כ בהתחלה משה רבינו היה צריך לבנות אצל בני ישראל אימון, גם שהם יתנו אימון בו וגם הוא בהם, וזה נמדד לפי שעות לחץ מה קורה אז, וגם האם הוא מתנתק מהם או מתרגז עליהם בשעת לחץ.

א"כ למשה רבינו היה לו תפקיד כל ארבעים שנה להראות להם עם מי יש להם עסק, ולא משנה לו האם הבינו או לא, כדי לעזוב את פרעה עם כל השטויות שלו ולהגיע להקב"ה ולעזוב את הרגשות ולהגיד אתה הראת לדעת כי ד' הוא האלקים אין עוד מלבדו זה היה תהליך, כי פרעה הכניס להם אם אתה מושלם אתה משהו האסטו ביסטו האסטו נישט ביסטו נישט, ומשה רבינו לעומת זאת הכניס להם בדיוק הפוך אם אתה נותן משהו מעצמך אתה שווה וברגע שאתה רק לוקח אתה לא שווה שום דבר, כל המהלך של הדרך הוא שינוי תפיסה ועד שאדם מוכן לקבל אותו לוקח זמן.

עד ארבעים שנה, זה לא היה יום ולא יומיים זה תהליך של ארבעים שנה, אבא אחד אמר לבנו אני אמרתי לך, אבל באותו דקה הוא ישמע רק מה שהוא רוצה, אבל צריכים להגיד עוד פעם ועוד פעם וכל פעם בצורה אחרת עד שהוא יקלוט עד ארבעים שנה, **שאי נתקרבו אליו**

כראוי, ואז קיבלו את הכנעה ואת האימון ואת המהלך, וגם קיבלו אז שפלות מה מים יורד ממקום גבוה למקום נמוך ורק כשנותנים את השפלות יש בהם תועלת, ואז **שיוכל לדבר עמהם ממש ככל אשר צוה כו', ולכן חזר עמהם עתה כל התורה.**

אבל לכאורה למה צריכים לחזור עליהם עוד פעם, הלא כל הדברים האלו ידעו גם מקודם, ועוד הרי יש דברים שהבינו מיד, כמו מלחמת סיחון ועוג, ולמה צריכים לחזור על זה, ואפילו דברים שלא היה אתמול אבל בטח זה לא לקח ארבעים שנה להבין אותו. ועוד בסוף הפרשה מזכיר משה רבינו לבני ישראל את הניסים והמופתים שעשה עמם הקב"ה במצרים ובמדבר, ואומר ולא נתן ד' לכם לב לדעת ועיניי לראות ואוזניי לשמוע עד היום הזה, לכאורה משה רבינו אומר להם שלא הבינו שום דבר אפילו בארבעים שנה, וצריך ביאור מה הכוונה בזה?

אלא שגם אז לא הגיעו להבין את העומק של העניין, יש דרך ושיטה ומהלך, אולי המילים מבינים, להגיד תורות ממני הלאה זה לא בעיה, הדרך של ר' אשר הוא לא פתגמים, אלא יש כאן מהלך וכל תלמיד הוא משהו אחר מהשני, יש מה שהרבי מלמד לתלמיד, ויש מהלך שהרבי מלמד לתלמיד את הסוג חשיבה ואיך לגשת לדברים, ואת זה אי אפשר להעביר במילים, ועל זה יש הנהגה ומסתכלים איך הרבי הולך ובא ואיך שמוסר את המילים, ואז אפילו שיודע מה הרבי מדבר אבל לעמוד על דעת רבו ע"ז צריכים ארבעים שנה וזה לא הולך ביום אחד, ורק אחרי ארבעים שנה אפשר לקלוט מה הדרך של הרבי.

מסופר על הרה"ק **אהבת ישראל זי"ע** שפעם הגיע לעיירה אחד, שהיו שם רב שהיה מהמתנגדים שלו, והרב הזה חיפש לא לפגוש את אהבת ישראל במשך כל השבת, אבל ביום ראשון אהבת ישראל הלך ברחוב ובדיוק אז היה גם הרב הזה ברחוב והיה ממש מולו, והרב הזה כשראה זאת תפס רגליו וברח משם כל עוד נשמתו בו, וכולם צחקו מזה. אמר אהבת ישראל מה אתם צוחקים, אתם לא מבינים שצריכים לברוח ממני, הוא מבין מציון שצריכים לברוח ממני.

דהיינו בני ישראל הגיעו להבנה שלא מבינים את הדרך של משה רבינו, בדרך כלל אדם מתנגד לדרך של פנימיות, ורק אחרי ארבעים שנה הבינו אשר צוה ד' אותו, שזה הדביקות, משלא לשמה עד לשמה אולי נשימה אחד יהיה לך לשמה, א"כ מהו הדרך, אלא **הזוהר הק'** אומר שזה כוח גרעיני אפילו שאתה מחובר לנקודה אחד משם אתה מחובר לכל דבר, אדם צריך רק נשימה אחד של לשמה וזה מעלה כל הנשימות שהיו שלא לשמה.

ר' אשר היה אומר צריכים ליפול מיליארד פעמים ולא להישבר. אדם לא יודע מה רוצים ממנו, ליפול ועוד פעם ליפול, הרבי מדבר כבר כ"כ הרבה שנים את אותם דיבורים ובטוח שהרבי לא עושה את זה כי אין לו מה לעשות, רק אפילו שהגעתי לנקודה שאני מבין משהו אני צריך לדעת שאני עוד לא מבין שום דבר, **הבעש"ט הק'** היה אומר שהתלמיד יכול להבין רק חמישית ממה שהרבי אומר, א"כ כמה שהרבי יסביר לך אתה יכול להבין רק חמישית. יש איגרת הקודש **מהבעל התניא** שכתב אותו אחרי הסתלקותו של הפרי הארץ, ושם כתוב שעכשיו אפשר להבין את הדיבורים הרבה יותר ממה שהיה בחיים חיותו עלי אדמות, כי אז היה מחיצה של גוף ושל מוחש שזה הפריע לפנימיות לצאת החוצה, אבל עכשיו שאין גוף אפשר להשיג הרבה יותר מלפני זה.

הרמ"ק אומר כל ארבעים שנה ירד לבני ישראל במדבר מן, למרות שהיו מנודים ודבר ד' נמנע מהם, אפילו ביום שעבדו את העגל ירד להם מן, ואומר מכאן לומדים כיצד צריך להתנהג עם מי שהכעיס אותו, שאין לנתק את כל היחסים עמו, אפילו בזמן החטא, ד' נותן לבני ישראל מן. וזה החידוש אומר השפ"א שצריכים ללמוד להתנהג במידת הסבלנות כל הזמן.

ולכאורה הרי כבר הבנו את המהלך ולמה צריכים לחזור על זה עוד פעם במשנה תורה, ועוד הרי עכשיו צריכים אנו להפנים את הדיבורים לכאורה הרי יש לנו חוברות כתובים צריכים רק להוציא אותם ולעבור עליהם וללכת הלאה ולמה צריכים עכשיו לחזור עליהם?

אלא אדם שכתב חידושי תורה לפני שנים, ככל שעובר הזמן הוא לא מסוגל להסתכל עליהם, למה, כי הרי הוא כתב אותו מיד אחרי ששמע את השיעור מפי המגיד שיעור ואז כתב אותו לפי הבנתו אז, והיום מבין שאז לא הבין שום דבר וממילא הוא לא יכול להסתכל על זה, אבל על המילים של ר' אשר אפילו אחרי הרבה שנים אפשר עדיין להסתכל עליהם, למה, כי כתבו אותו עם תמימות ופנימיות, ואז אפילו שלא הבנתי אז אבל הם מקבלים כל פעם משמעות אחרת וממילא תמיד אפשר להסתכל עליהם.

וזה שנקרא משנה תורה, על פי מה ששמעתי מאא"ז מו"ר ז"ל פירוש מה שאמרו חז"ל ככלותו לדבר אתו, מלמד שחזרו ושונין הדיבור כו'. כתוב במדרש שמשה רבינו היה למעלה ארבעים יום, וכל יום למד ושכת, עד שביום הארבעים הקב"ה נתן לו את התורה במתנה. וכן כתוב ברש"י: מלמד שהיה משה שומע מפי הגבורה וחוזרין ושונין את ההלכה שניהם יחד. וזה העניין של חזרה, מצד אחד זה הסוד של הצלחה ומצד שני זה הכי קשה, כי מצד אחד אני מבין ומצד שני אני לומד ומגלה שאני עוד לא מבין, אבל להחליט שאני לא מבין ואני צריך לחזור שם זה הקושי.

ופירוש הענין, כי לא היה בכוח משה רבינו ע"ה להשיג דיבור השם יתברך ממש כפי כוח המשפיע כביכול, כי יש מקבל ויש משפיע, אדם יכול לקבל רק חלק מהמשפיע, וכל שכן כשזה הקב"ה שהוא אין סוף משם משה רבינו לא יכול לקבל מדי הרבה, מסופר על האמרי יוסף זי"ע כשהיה אצל רבו הרבי מזידיטשוב זי"ע, ולפעמים לא היה מבין מה שהרבי מדבר, ואז היה פותח את פיו שיכנס הבל פיו של רבו לתוך פיו שלו. דהיינו אפילו שלא הבין את הלימוד בפועל, אבל הכנעה הוא ג"כ חלק מהלימוד עצמו כדי להגיע בסופו של דבר להבין את המהלך.

אותו דבר משה רבינו הקב"ה דיבר אותו כל יום אבל למחרת שכת הכל, אברכים יושבים בשיעורים ולמחרת כבר לא זוכרים כלום. הזידיטשוב רבי היה אומר שמי שמגיע אליו יש לו ישועה, יש כאלו שמאבדים אותו מיד כשיוצאים מהחדר, ויש כאלו שמאבדים אותו כשיוצאים מעירי, ויש שמאבדים אותו כשמגיעים הביתה. היוצא לנו שכל פעם נשאר נקודה קטנה מכל המהלך.

אבל ביום הארבעים שאז הקב"ה רצה שמשה רבינו ירד עם התורה, אבל הכנעה שנתת עד עכשיו שאתה לא מבין, והגעת למסקנא שאחרי כל מה שהשגת אתה טיפש ומאמין, עכשיו נראה עד כמה לא הבנת בכלל ושיש כאן דרך מיוחדת. אחרי הסתלקות של הבית ישראל זצ"ל התאספו כל ראשי החבורות ודנו ביחד על התקנות ששמעו מפי רבם, אבל כל אחד הבין ושמע משהו אחר, גם בהנהגה כללית וגם בהנהגה פרטית, ואז הבינו שהרבי התאים את עצמו לכל אחד מיוחד, דהיינו שמעו אותם דיבורים ואותו מהלך אבל כל אחד מפנים את זה כפי כוחו.

ופירוש הענין, כי לא היה בכוח משה רבינו ע"ה להשיג דיבור השם יתברך ממש כפי כוח המשפיע כביכול, לכן חזר הקב"ה ושנה עמו באותו השגה שהשיג, כדי שיהיה השגתו ממש כמאמר הקב"ה כו', עיין שם ודפח"ת. את המהלך ואת הדרך יש לך, עכשיו צריכים להסביר את זה שיתאים לך אישי, כל אחד לפי דרגה דלילה.

וכן הענין כאן, שבני ישראל לא היו יכולין גם כן להשיג כפי השגת משה רבינו ע"ה, משה רבינו לא ידע מה הקב"ה רוצה ממנו, וכן בני ישראל לא ידעו מה משה רבינו רוצה מהם, ורק אחרי ארבעים שנה אז הבינו מה שהוא רוצה כאן.

מסופר על הגאון רבי חיים בריסקער זצ"ל שיום אחד לפני שנכנס לשיעור היומי שלו, כולם היו כבר מוכנים לשמוע מהרבי את המהלך בסוגיא ואת כל העמקות, כשנכנס שאל: בחורים איך מטאטים סוכה בסוכה, כולם פה אחד התחילו עם לומדות מכל השי"ס לנסות לתרץ לרבם את השאלה, אחרי כמה דקה של בהלה אמר רבי חיים: דבר ראשון לטאטות סוכה עושים עם מטאטה. דהיינו דבר ראשון צריך להבין במקום שאתם נמצאים ואח"כ אם לא מבינים אפשר משם להיכנס לאצילות, אבל להתחיל מאצילות מיד אי אפשר. אדם צריך להתחיל מהמידות איפה שהוא מבין.

ר' אשר היה אומר משכני אחר כך נרוצה, משכני אני יודע כשאתה נותן לי כאב דאגה ובהלה זהו כדי משכני שאני יחזור להקב"ה, אבל תעזור לי שיהיה באמת משכני אחר כך, שאני יבין את זה ושאני יאמין בזה ושנשמח בזה ולהגיע באמת להקב"ה.

לכן חזר ושנה עמהם עתה כפי כוח השגתם. ובליקוטים איתא: כי לא היה משה רבינו ע"ה יכול לקבל התורה כמו שהיה ממש בכוונת הבורא יתברך, אם כן היה קצת חילוף בין הקבלה להנתינה, מה שהקב"ה נתן לבין מה שמשה רבינו קיבל. לכן היו שונים אחר כך ביחד, פירוש, שהקב"ה חזר ושנה עמו כמו שהיה בהשגת המקבל. כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה מספר שהיה יהודי שאמר בליל יום הקדוש אני יודע שאסור לאכול אבל אני יודע שמותר לשתות, כולם צעקו עליו שאין כזה דבר, ואמר שאני זוכר את אבא שלי עם קיטל כמו עכשיו שהיה מסתובב ואמר שאסור לאכול ומותר לשתות, אז כולם אמרו לו שזה היה בליל הסדר ולא בליל יום הקדוש. כי אז אחרי אפיקומן אסור לאכול אבל מותר עדיין לשתות.

א"כ לא מה שאתה רואה ויודע הוא האמת, אלא אדם צריך לחזור כל הזמן על החומר ואולי יראה שהיה לו איזה טעות במשך הלימוד, כשאדם חוזר על הלימוד עוד פעם הוא מפנים הרבה יותר, וזה המקור של חזרה, וכן אפשר לראות ממני שיעורים על שפת אמת לפני הרבה שנים, זה אולי אותם מילים אבל כל שנה מתחדש עוד נקודה תלוי לפי הכאבים של אותו נקודה.

כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה אומר אם הכלה יתומה אומר הבדחן מציון. ככל שהכלה כאובה יותר המילים של הבדחן מתיישבים יותר. ככל שאדם נכנס לתורה עם יותר כאבים ועם יותר לא נודע ועם יותר הכנעה ולומד כמו טיפש ומאמין, אז כשהוא חוזר על זה הוא מקבל הרבה יותר.

וכמו כן הכא משנה תורה, שבני ישראל גם כן לא השיגו ממש רבינו ע"ה כמו שהיה בכוונת משה רבינו ע"ה, לכן חזר ושנה עמהם התורה כמו שהשיגו הם. ביום הראשון של הזמן אף אחד עוד לא מבין שום דבר מהמגיד שיעור, אותו דבר היה עם משה רבינו בהתחלה.

הרה"ח רבי מרדכי גיפטער זצ"ל אמר: שרבי פרידא היה לו תלמיד שהיו צריכים לחזור אתו את הלימוד ארבע מאות פעמים עד שהבין משהו. יום אחד עזב וכשחזר שכח הכל מה שלמדו והיו צריכים להתחיל עוד פעם ארבע מאות פעמים על מה שלמדו. והיה אומר העולם חושב שלתלמיד הזה היה לו א פארשטאפטע קאפ, אבל האמת הוא שהיה עילוי, אלא אחד כזה בפעם אחד הוא לוקח אותך ימינה ומחר הוא לוקח אותך שמאלה, וכדי ליישר אותו לוקח ארבע מאות פעמים.

דהיינו צריכים סבלנות לכל זה, וכן משה רבינו היה צריך שיהיה לו הרבה סבלנות עד שהבינו משהו, וגם בני ישראל היו צריכים לתת אמונה הכנעה למשה רבינו, נכון שזה לא בא ביום אחד, א"כ המשפיע צריך הרבה סבלנות והמקבל צריך הרבה הכרת הטוב ואמונה ואז הוא יקבל הרבה יותר.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. **אף על פי כן כתיב ככל אשר צוה, כי עמדו עתה על דעת רבם כמו שכתבנו.** אין אדם עומד על דעת רבו, דעת הוא התקשרות, דעת נקרא מהלך איך שהרבי לוקח דברים, אפשר לקחת את הדרך לכיוון הטוב ויש כאלו שלוקחים את הדרך להפקרות ולאדישות ולכפייתיות, צריכים לדעת שהמילים הם אותם מילים, אבל יש הפנמה אחרת לכל אחד, הדרך מביא לאדם שמחה ורוח הקודש, וזה לוקח באמת ארבעים שנה, אפילו שאני עוד לא אוחז בשום דבר, אבל זה כוח התורה, אפילו שרק התחלתי אפשר להגיע לזה.

וזה שנאמר אלה הדברים, פסל את הראשונים, דבר ראשון צריכים ידע, ואחרי ארבעים שנה אז השתנה לו כל מהלך החשיבה שלו, א"כ אפילו שיש דברים שרק אתמול ידעתי אותם ועליהם עוד לא עבר ארבעים שנה, אבל ברגע שאני הגעתי לארבעים אז אני מתחיל לחשוב אחרת בכל המובנים, א"כ כל מה שלמדו עד עכשיו הוא כלום, כי מעכשיו מגיע משהו חדש שלא היה בכלל. **שהדיבורים עתה היו באופן המעולה יותר מקודם ארבעים שנה, כנ"ל.**

ר' אשר אמר לי כמה פעמים למה אתה מגיע עוד פעם הרי אני מדבר אותם דיבורים ואין בהם שום חידוש. אבל המציאות היו שנכון שאולי המילים היו אותם מילים, אבל ככל ששמענו אותם היה להם משמעות אחרת. וכן עכשיו אנחנו מדברים את הדרך ארבעים שנה אבל עכשיו הכל מקבל משמעות אחרת.

פרשת ואתחנן

שיעור א'

יום א' ה' אב

איתא בשפ"א (תרל"ג) בהפטרה קול אומר קרא כו' מה אקרא כו' יבש חציר כו' ודבר אלקינו. ז"ל הפסוק: קול אומר קרא ואמר מה אקרא וגו'. יבש חציר נבל ציץ ודבר אלקינו יקום לעולם.

ופירוש רש"י: קול, מאת הקב"ה אומר אלי קרא. ואמר, רוחי אליו מה אקרא, והקול משיבו זאת קרא כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה, כל המגביה יתהפך גדולתם, אחד שנהיה גדול בסוף הוא מתהפך ונופל ותהיה כחציר, סוף אדם למות, לפיכך אם אמר לעשות חסד הרי הוא כציץ השדה אשר ימולל ויבש, ואין לסמוך עליו שאין בידו לקיים שמא ימות, שכשיבש חציר נבל ציץ, כן כשמת האדם בטלה הבטחתו, אבל דבר אלקינו יקום, כי הוא חי וקיים ובידו לקיים, לפיכך על הר גבוה עלי בשרי מבשרת ציון, כי מפי החי לעולם, היא הבטחת הבשורה. א"כ ברגע שחיים עם הקב"ה ונכנסים למהלך זה נשאר לעולם ולנצח.

הרעיון של השפ"א כאן הוא: בכל דרכיך דעהו ברגע שאדם חי עם הקב"ה וחי שהוא לא עושה כלום אלא הקב"ה עושה, אז משתנה הכל, וכמו שהפרי הארץ אומר אחרי התפרדו הנשמה מן הגוף, דבר היחידי שנשאר לנצח הוא זה שאתה מגלה את הקב"ה איפה שאתה נמצא, וכי רוצה הקב"ה שיבוא לעלמא דקשוט בכרס מלאה ש"ס ופוסקים, אלא דבר היחידי שנשאר לעולם הוא דבר אלקינו יקום לעולם, אדם שחי עם הקב"ה כאן בעולם זה מה שנשאר לנצח.

כי בכל דבר יש ניצוץ אלקי אשר הקול יוצא ממנו לכבודו יתברך, הקב"ה ברא את העולם כדי שהוא עצמו יכיר בעצמו. איתא בפרי הארץ (שבת שבתוך הפסח): הענין ידוע למאמינים ברוחניות וחיות ניצוצות הקודש, שבכל דבר גשמי ודבורים ומחשבות ומדות ורצונות אשר הכל מיד ד' השוכן בתוכם ממש, ובלתו, בלי החיות שהקב"ה מכניס לשם, אין שום חומר וצורה טעם וריח, וכולם פגרים מתים בלתי נמצאים כלל בלא היותו. אבל כל מציאותם ועסקם בעולם, הוא יתברך בעצמו חיות הקודש וחי החיים. וזה נקרא שכינתא בגלותא, שזה הקב"ה בעצמו עשה אותו.

ומלבד הגלות הזאת של השכינה שנכנסת לשכון בתוך הגשמיים, יש עוד גלות נוספת ויתירה עליה, וזה על ידי שאדם חוטא ואז בהיותה נמשכת ויורדת אל הקליפות על ידי החטאים והעוונות של ישראל. ואיך אפשר לסדר את זה?

וע"ז יש תשובה, והנה התשובה הזו נוהגת בכל עסקי עולם הזה, הבעש"ט הק' עשה מאתנו בעלי תשובה, ובכל דרכיך דעהו עבודת האדם הוא למצוא את הקב"ה בכל מקום ובכל דבר, היא הנקרא חכמה תתאה שהוא ענין בכל דרכיך דעהו, להיותו עוסק בכל עניינים גשמיים בדביקות והתקשרות השכינה חיות הקודש שבתוכו, דרך משל הטעם שבכל מיני מאכל או חיות וקיום כל דבר ודבר הוא השכינה שבגלות, ומסיק שאפשר להגיע לקבלת התורה שאין למעלה הימנה. דהיינו קבלת התורה יש אבל הנותן התורה הרי יש לו הרבה יותר ממה שאתה יכול להשיג, א"כ הקבלת התורה נהיה מושלם כשאתה מכיר באינו מושג.

ו' אשר אומר שהמים בכו שהם ג"כ רוצים להיות לפני הקב"ה, כשברא הקב"ה את העולם הפריד בין המים התחתונים למים העליונים, והמים התחתונים בכו שהם רוצים להיות במקום של מים העליונים, לכאורה מה הכוונה בזה?

אלא עבודה שלנו הוא להחזיר כל דבר להקב"ה, ובכדי לתת לנו שמץ מושג על האחדות נבראו השמים והארץ ע"י ציווי באופן של אחדות, שכל הבריאה היא צירוף של ניגודים, כמו השמים שהם אש ומים, אך מכיון שהרבש"ע אמר שיהיה שמים נהיה הדבר כן. ועל זה נאמר כי הוא אמר ויהי, מה פירוש ויהי? ללא ניגוד וללא מחלוקת. ולמרות שמים לא סובלים אש ואש לא סובלת מים, נבראו השמים מאש ומים שסובלים זה את זה והתאחדו יחד לבחינת שמים.

כי מחמת שהרבש"ע כביכול הוא כללי, שהוא שורש הכל המאחד את הכל, והוא עושה שלום במרומיו, לכן הציווי שלו הוא אחדות, דהוא אמר – ויהי. אבל המים העליונים הם בלי בחירה ושם הקב"ה ברא אותם, ורצון ד' בבריאה הוא שהאדם התחתון כביכול יהיה כמוהו, אדם ג"כ מורכב מאש מים רוח ועפר, והקב"ה רוצה שנהיה כמו הקב"ה, מציאות של אחדות, כמו שנאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ובתוך מציאות הגוף יהיה כן. ולכן ברא באדם חרון אף, אש, וברא מי תהום, ורצה שהאדם יגיע לאחדות ע"י בחירה שלו, ולא שיברא כך בציווי של הקב"ה.

דהיינו מה היה הבכייה של המים התחתונים? אלא אדם כשפוגש את עצמו בתוך האש וזה לא הולך כמו שהוא רוצה שזה ילך, אז הוא כולו עסוק להאשים את כולם חוץ מעצמו, והבכייה האמיתי הוא שכמו שהמים מכניע את עצמו לאש והאש למים, אותו דבר אנחנו צריכים להכניע את עצמינו אחד לשני, וכמו האש למים רק כשהוא בסערה הוא שולט עליו וכשהוא מכניע את עצמו חיים באחדות גמור, כמו"כ אנחנו צריכים לחיות באחדות עם כולם.

אף שאינו נשמע מבחוץ, וכמו שהפרי הארץ אומר שזה רק למאמינים בה, אפילו אמונה של מושג שזה מברשי אחזה אלקי בא מאינו מושג, **ואמר מה אקרא, אבל כשתפול הקליפה החיצונית, מתגלה דבר ד' אשר הוא עיקר חיות הפנימיות**. מבחוץ זה נראה לך כמו אש ומים, אבל ברגע שאתה שומע את הקב"ה אתה לא צריך לעשות פעולה כדי להפיל את הקליפה, אלא זה עצמו שאתה שומע שזה הקב"ה משם יתפרדו כל פועלי און, א"כ ממך צריכים בוכים גם אנחנו רוצים להיות לפני המלך, ר' אשר קורא לזה חוצפה כלפי שמיא, אני יודע שאתה מתחבא כאן, וכמו שאתה אחד גם אני רוצה להיות אחד, אבל הקב"ה מחכה שאדם ידבר אליו ככה, שהוא מתחבא ובבקשה תתגלה אלינו.

וצריך אדם להאמין, בלי אמונה זה לא הולך, אדם קם בבוקר דבר ראשון הוא אומר מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרתי בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך סלה, אני לא רואה ולא מרגיש את זה, כי הרי הוא ישן טוב, אבל הוא מתחיל את היום עם אמונה, ואח"כ אומרים ברכת התורה ברכת השחר וברכת התפילה, וזה הכל להגיד שבעצם מצד עצמי אין לי כלום והכל מאת הקב"ה. **כי עיקר חיות הכל היא נקודה הני"ל**. של אמונה. **כי בריאת האדם היה על זה, שעל ידי מעשיו לשם שמים יתקרבו כל הדברים לשורש החיות שלהם**.

הערוגם הבושם אומר בשם הרמב"ן מהו הכוונה לשם שמים, היה לו לומר לשם הקב"ה, אלא שמים, הכוונה שם מים, כי יש חוק כלים שלובים שאומר מים שיוורדים ממקום גבוה למקום נמוך תמיד יחזור לאותו גבוה מאיפה שירד לפני זה, אותו דבר ברגע שאנחנו מחברים העליונים עם התחתונים ואנחנו מחזירים כל דבר להקב"ה אז יש לנו את השפע ממילא בלי שאנחנו נצטרך לעשות משהו, ואנחנו צריכים לתת רק את המחשבה שבכל דרכך דעהו ואז יש לנו כל דבר ממילא.

וממשיך **השפ"א** שעבודת האדם הוא לראות את הקב"ה לא רק בדברים שמסתדרים לך אלא אפילו בדברים שלא מסתדרים לך, למשל אם עולה לך מחשבות זרות או מחשבות של עונות, צריכים גם אז לעבוד את הקב"ה, **וכתיב בכל לבבך, דרשו חז"ל ביצר טוב ויצר הרע**. ביצר הרע שזה כוונת הקב"ה, וכמו שאמר הרבי רבי בונים זי"ע הרוצה בתשובה, נכון

שלכתחילה אסור להיכנס לשם, אבל אותו מצוה שיש לך בעשה אותו מצוה יש לך בלא תעשה ג"כ, ואם נכשלתי יש מצוה תשובה, מצד אחד הוא צריך להיזהר לא להגיע לשם ומצד שני יש מצב של לבל ידח ממני נידח, איפה שיהודי רק נמצא תמיד הוא נמצא במקומו של הקב"ה מקומו של עולם, ועד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו, ותמיד הקב"ה ייקח אותך בחזרה.

איתא **בזוהר הק'**: תא חזי, יצר הרע למה הוא דומה, בשעתא דאתי לאזדווגא בבר נש הוא כפרזלא, עוד לפני שאדם עושה עבירות זה לבד שיש לו מחשבות זרות הוא לא זרות אלא שהם מחשבות שלו, עד דעאלין ליה בנורא, הקב"ה רוצה שתיקח את ההתלהבות שיש לך ותכניס שם את הקב"ה, כי נר מצוה ותורה אור, כמו נר שבעצם הוא בעצמו לא מאיר אלא שהוא מחזיק את האש שזה מאיר לי בחושך, אותו דבר אם אתה משתמש בתורה והמצות לאור שיש מהם זה נקרא שהדלקת אש, בתר דיתחמם ברגע שאדם נכנס לראות יותר ויותר את הקב"ה, אתהדר כלא כנורא, הכל נעלם לך בסוף.

במסכת סוכה איתא: אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, הכוונה הוא לא שאתה תטפל ביצר הרע, אלא תכיר שהקב"ה חייב לעזור לך, וזה נקרא בית המדרש ואם לאו יעסוק בתורה או יזכיר את יום המיתה הכל כדי לרמוז לך שבלי הקב"ה אי אפשר שום דבר ואתה מחיה את כולם ואז ברגע שאדם מכיר שהקב"ה עושה את זה הוא באמת יטפל בו בסוף.

איתא ברש"י: מנוול זה, יצר הרע. דברי כאש, והאש מפעפע את הברזל, והיינו מתפוצץ, שהניצוצות ניתזין ממנו. אותו דבר בכל דבר יש ניצוץ הקדוש, וברגע שאתה מחבר את אותו מקום להקב"ה, והוא אש אוכל הוא ואז מעלים את הניצוצות שיש באותו מקום.

ובזוה"ק מפרש כי יצר הרע דומה לברזל שכשנשרף באש מתהפך להיות אש ונתבטל הקישוי, כן יצר הרע על ידי אש התורה, עיין שם. אתה לא צריך לעשות שום דבר, אתה צריך להביא את האש והכל יהיה ממילא, הקארלינער היה צועק באמצע התפילה גיבס פייער, ואז על ידי האש החלק הטוב יעלה והחלק הרע יעלם, וזה כל הדרך שאדם צריך לראות את השפל שלו ואז יראה את החיות של הקב"ה, ואז בכל דרכיך דעהו דע את אלקי אביך ועבדוהו, וזה עבודת האדם בעולמו.

וכפי מה שזה ברור להאדם שיודע ומאמין, עבודת האדם בעולם הוא רק אמונה, וכמו לעשות כסף אדם מוכן לעבור את כל הקשיים שיש כי יודע שבסופו של דבר הוא ירוויח כסף, אותו דבר בעבודת האדם אפילו שיש קשיים צריכים אמונה וככה עוברים כל דבר. **כי אין מקום פנוי מד' יתברך.** בחב"ד אומרים שיהודי אף פעם לא לבד, איפה שהוא רק נמצא הקב"ה אתו ביחד, **כמו כן נתבטל החיצוניות אצלו.** כמה שאדם חי עם אמונה ככה מתבטל לך החיצוניות, כל זמן שאדם חי עם חיצוניות וזה מפריע לך ואתה עדיין לחוץ ואתה לא סובל מישהו, אז זה לא בגלל השני אלא שזה הקב"ה זה לא מציאות אלא סיבה זה לא החיצוניות אלא שזה הפנימיות שרוצה להתגלות דרכך, והוא רוצה שאתה תגאל אותו, קרבה אל נפשי גאלה, ברגע שאתה מחבר את החיות שמחיה אותך עם החיות שנמצא באותו דבר זה מסדר הדברים, צריכים לעמוד בצד ולא להפריע.

בעבודת ישראל איתא: אם אדם יתפלל בלא מחשבה צלולה, אזי השם יתברך שולח לו מחשבות זרות, ר' אשר היה אומר א גיבט איהם א קיצעל, כדי שעל ידי זה יהרהר בתשובה ויתחזק עצמו להתפלל במחשבה טהורה, ברגע שנכנסת לאין כניסה עומד שם שוטר. **ר' אשר** אומר שהמידה רעה שמתעורר אצלך הוא כדי להחזיר אותך להקב"ה, כי בלי המידה רעה לא הייתי חולם שאתה צריך את הקב"ה.

וממשיך פעם אחת שמעתי **מר' נחמן מהאראדענקי** שאמר כשהייתי חסיד גדול והלכתי בכל יום למקוה קרה, שבדור זה לא יוכל שום אדם לסבול מקוה כזו, וביציאתי מהמקוה כשבאתי לביתי והיה חם מאוד עד שכמעט בערו הכתלים ולא הרגשתי החמימות לערך שעה, ואף על פי כן לא הייתי יכול לפטור מן מחשבות זרות עד שהוכרחתי לחכמת הבעל שם טוב. שזה לדעת שלא רוצים שתברח מהם אלא רוצים שתכיר שהקב"ה שם וזה גם עדין, ועל ידי המחשבה הזאת אתה מגיע להקב"ה, וזה דבר אלקינו יקום לעולם ולנצח.

וכן איתא שגם מחשבות זרות הבאין לאדם, ששם יצר הוא המחשבות, ובספר השרשים לרד"ק איתא: ונקראת תאות לב האדם ורעיוניו יצר, וכל יצר מחשבות לבו, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ונקרא כן לפי שהוא יוצר ופועל הענינים בלב, שהלב מתאוה אליהם. וזה מגיע מיצר, אם זה יצר טוב או יצר הרע זה כבר קשור להקב"ה.

כתוב שהקב"ה הביא את המבול לעולם, כי קץ כל בשר בא לפני, כי מלאה הארץ חמס מפניהם, וממילא והנני משחיתם את הארץ, והמבול ירד. אבל אח"כ כשנח יצא מהתיבה אמר לו הקב"ה לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי.

לכאורה מבט מהיר על הפסוקים הללו מעלה תהייה, הרי הסיבה לבוא המבול הייתה, שיצר מחשבות האדם היה רע כל היום, וירא ד' כי רבה רעת האדם בארץ, וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, והנה, לאחר המבול הקב"ה מבטיח, לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי. כיצד אפשר להבין, שאותה סיבה אשר מחמתה הקב"ה החליט להביא כליה על דור המבול, יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום, היא אותה סיבה אשר בזכותה הקב"ה מבטיח שיותר הוא לא יוסיף להכות את כל חי, כי יצר לב האדם רע מנעוריו?

מסביר **רבי שמשון רפאל הירש**, שכמו כן קשה לאחר חטא העגל, משה רבינו עולה שוב להר סיני כדי לבקש מחילה מהקב"ה על חטאם של בני ישראל ולקבל את לוחות הברית השניים. הנימוק של משה לבקשת המחילה הוא, ילך נא ד' בקרבנו כי עם קשה ערף הוא.

לכאורה הוא תמוה ביותר, הרי קשיות עורפם של בני ישראל, היא הגורם לכך שהקב"ה לא מתהלך בקרבם כבראשונה, ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא, ולכן לא אעלה בקרבך, כי עם קשה ערף אתה. כיצד יתכן שקשיות העורף אשר גרמה לחטא, היא הנימוק למחילה?

אלא התשובה הוא אמנם עם ישראל הוא עם קשה עורף, אותם תכונה זו אינה קטרוג אלא ההיפך, סנגוריה ולימוד זכות, וזה מה שמשא אומר ילך נא ד' בקרבנו כי עם קשה ערף הוא, דווקא משום היותם קשי עורף, זה מה שמקנה להם נקודות זכות. הרי רק בזכות העזות של אברהם אבינו, שהגיע לבדו להכרה בבורא עולם, ועמד נגד עולם שלם של עובדי אלילים, אנו חיים היום כאומה יהודית.

אותו רעיון נכון גם ביחס למבול, הסיבה שיצר לב האדם רע מנעוריו, היא הסיבה לכך שלא יהיה מבול, מדוע, אלא המילה נער היא מלשון התנערות, או מלשון התעוררות, נער שואף לעצמאות, והוא מנסה לנער מעליו כל עול, מצד שני, נער מצליח להתנער בקלות מהרגלים רעים והוא מסוגל להשתנות מהר. עצמאות זו מתגלה תחילה כנעורים, הצעיר משלח רסן, מנער ופורק את העול, אך כשהוא מגיע לכלל הכרה שתכלית המצווה היא חירות ולא הגבלה, הרי הוא מתמלא התלהבות נעורים, הוא מנער מעליו הכל והוא מוסר עצמו לאידיאל של התורה.

פעמיים בהיסטוריה הקב"ה שינה את טבע, האדם והאדמה. הפעם הראשונה היא לאחר חטא אדם הראשון, בעקבות החטא, אדם חדל להיות בן אלמוות, ובנוסף ארורה האדמה בעבורך, וקוץ ודרדר תצמיח לך. הפעם השנייה היא לאחר המבול, עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו. עד דור המבול היה אביב תמידי, מזג האוויר היה אידיאלי עבור גידול הצמחים, והם זרעו פעם אחת בארבעים שנה, גם חיי האדם ארכו מאות שנה, בבריאות ובכוח. אחרי המבול, הטבע השתנה ונוצרה מציאות של ארבע עונות השנה, מציאות המקשה מאוד על גידולי האדמה, בנוסף, חיי האדם קוצרו משמעותית.

שינוי הטבע של האדם והאדמה הוא למען ולטובת האדם, מדוע? אלא קיצור חיי האדם והרעות כוח האדמה עידינה את האנושות, האדם החל להרגיש פחות בטוח בעצמו, הוא נהיה עניו ושפל הרבה יותר, הוא הבין שחיי קצרים ועליו לנסות לצקת כמה שיותר תוכן לחייו. לפני זה אדם חשב שיחיה אלף שנה ויסתדר כבר איך שהוא, אבל עכשיו ישוב היום שמא ימות מחר.

אותו דבר שינוי טבע האדמה אשר גרם להפחתת מידת הגאווה של האדם, והיכולת של האדם להתנער ממעשיו הרעים, יבטיחו שיותר לא יהיה מבול לעולם. היות שיצר לב האדם רע מנעוריו ואז כבר לא יהיה מבול לעולם, היות שעשיתי שינויים בכל המערכת, הוא כבר אויס משה גרויס, וכבר לא יכול להראות את עצמו כאילו שהוא גדול. וזה וירח ד' את ריח, לא אסף לקלל עוד את האדמה, דהיינו עד עכשיו היה יום ולילה לא ישבותו, ועכשיו לא אסף עוד להכות, כי שנית את כל המסלול וזה להראות לך שאין לך שום כוחות יותר.

וכן איתא שגם מחשבות זרות הבאין לאדם, ששם יצר הוא המחשבות, הם רק כדי להיות להם תיקון, ועל ידי שיסיר האדם ממחשבות אלו על ידי זה ניתקן המחשבה רעה גם כן, על ידי שאדם מונע את עצמו, ישב ולא עבר עבירה מקבל שכר כעושה מצוה, וכאילו שהוא באותו דביקות כמו אז, וכמו שכתבנו במקום אחר על פסוק הוא העולה על מוקדה כו'.

ובליקוטים (פרשת צו) איתא: כי מחשבות רעות תיקונם הוא העליה שהאדם מחשב בהן, והתיקון הראוי להיות לאתוקדא כו', ולגבור נגד המחשבה לדחותה, אבל גם באדם החוטא, עם כל זה נעשה עליה למחשבה זרה על ידי תיקון החטא, שעל כרחו האדם יתקן חטא המחשבה זרה או בתשובה או אחר מיתתו ובגיהנם, ועל כל פנים המחשבה זרה תיקונה על ידי שבאה לאדם לחשוב בה, ולכך נקראת העולה שזה עליותה, אבל התיקון הראוי הוא על ידי שאין האדם מטה עצמו לחשוב בה, ויודע שהקב"ה רוצה דבר אחד שתבטל את זה ושלא תהיה בטוח בעצמך, ועם המחשבה הזו על ידי זה ניתקנת בסדר הראוי כנ"ל על מוקדה. ואז הכל נשרף באש.

וכן כתיב רבות מחשבות בלב איש ועצת ד' היא תקום. פירוש, בסיבות מחשבות הרבות שאין האדם משגיח עליהם, על ידי זה זוכה להשיג מחשבות טובות, וכיון שעל ידי זה היצר הרע בא לו יצר טוב, מתהפך יצר הרע לטוב, כנ"ל. ואז כל המחשבות שיש לך ברגע ששמעת שעצת ד' היא תקום, ואז אפשר לתקן את כל המחשבות הלא טובות שהיה לך.

איתא במדרש: כד' אלקינו בכל קראנו אליו. והקב"ה רחוק וקרוב כיצד, אמר ר' יהודה בר' סימון מכאן ועד לרקיע מהלך ת"ק שנה, הרי רחוק, וקרוב מנין, שאדם עומד ומתפלל ומהרהר בתוך ליבו, וקרוב הקב"ה לשמוע את תפילתו, שנאמר שומע תפילה עדיך כל בשר יבואו. וע"ז אומר השפ"א: **וכתיב במדרש כד' אלקינו בכל קראנו כו', ד' רחוק וקרוב כו'.** שביד האדם להתקרב עצמו לחיות אלקי אשר שוכן בקרב כל איש ישראל. ואז לא רק שמעלים את המחשבה אלא אפשר להעלות את עצמו ג"כ להקב"ה. האר"י הק' אמר שהגיעו לכל המדרגות שלו ע"י שמחה של מצוה, וזה דביקות בהקב"ה, כמו דאיתא בזוהר הק'

קודש

ואתחזן

שיחות

שתרי"ג מצות הוא תרי"ג עיטין, ואדם שנמצא עם הקב"ה שם זה עוז וחדווה במקומו
ושמחה.

שיעור ב'

יום ב' ו' אב

איתא בשפ"א (תרס"ב) בפסוק לא מרובכם מכל העמים חשק ד' בכס כו' אתם המעט, אמרו חז"ל שממעטים עצמכם. דהא קשה כיון דאתם המעט מה שיידך לומר לא מרובכם. האם בני ישראל הם מעט או הרבה, אם הם מעט מהו הכוונה לא מרובכם?

אלא אבל ישראל יש בהם ב' הבחינות, מעט הכמות ורב האיכות. אם מסתכלים הכמות אז בני ישראל הם כלום לעומת כל הגויים שיש בכל הגלובס, ואם מסתכלים על האיכות אז אין בעולם איכות יותר מבני ישראל. פירוש רש"י: ומדרשו, לפי שאין אתם מגדילים עצמכם כשאני משפיע לכם טובה, ואתם מכניעים את עצמכם תמיד, לפיכך חשקתי בכס. כל הסיבה שאני מחפש אתכם, נכון שאתם מעט בכמות, אבל אתם מכניעים את עצמכם אלי, ולא נבהלים מהכמות שיש בעולם, אלא הפוך הכמות נותנת לנו את האיכות שיש לנו, אבל איכות בלי המעט אז יכול להיות וישמן ישורון ויבעט, ואז אתם תשכחו שיש הקב"ה בעולם, השפ"א אומר במקום אחר שיהיה וישמן לא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות.

איתא בגור אריה: דהוקשה, דפשיטא, שאיך יעלה על הדעת שהקדוש ברוך הוא חשק בהם בשביל ריבויים, והם בוודאי מעט, אלא פירושו כמו שמפרש שהם ממעטים עצמם. דהיינו אי אפשר לומר שרוצה אותנו בגלל שאנחנו מעט, אלא הסיבה הוא בגלל הכנעה שנותנים אליו.

איתא בגמרא מגילה (טז, א): אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים, כשהן יורדין יורדין עד עפר, וכשהן עולין עולין עד לכוכבים. ובגמ' כתובות (סו, ב): מעשה ברבי יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו, ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים, בכה רבי יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל, בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרין ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה.

היוצא לנו שלבני ישראל יש מעלה רוחניות כשהן עולין עולין עד לרקיע, ויש להם ג"כ את בחינת מעט שלפעמים יורדין עד לעפר. והם ב' בחינות. ברוחניות. וכי חפץ הקב"ה שיבוא לעלמא דקשוט בכרס מלאה ש"ס ופוסקים, אדם יכול להגיע לשם עם גמרות שזה כמות, ויכול להגיע לשם עם מידת הכנעה שנתן שזה מעט. יעקב וישראל, יעקב על שם המיעוט, כדאיתא כל מקום שנאמר דך עני בישראל הכתוב מדבר, שלהם בחינת המיעוט והכנעה אל השם יתברך, רק לנו יש את הכוח של הכנעה שזה המעט, מה שאין נמצא בשום אומה זה הביטול אל ד' יתברך רק בישראל.

רבי מנחם יהושע רובינפלד היה מספר, שכומר אחד שהכיר את כל הדרך רצה לפגוש את ר' אשר ולדבר, כשנפגשו דיברו ביניהם שעתיים עד שהגיעו לאיזה נקודה ששם הגוי לא היה מוכן לוותר ולהיכנע. כי יהודי הוא חלק אלקי ממעל, וממילא אדם חייב להיבטל לגמרי להקב"ה ולדעת שמצד עצמו אין לו שום דבר, ורק יהודי יכול להגיע לביטול משא"כ גוי לא מסוגל להגיע לשם.

וכמו כן הרוממות של נפשות בני ישראל הוא רב יותר מכל העמים, אנחנו יודעים את הסוד שהרב נמצא בפנימיות, אחד שנכנס לדרך בהתחלה זה מאוד קשה, כי לכולם יש כסף וכבוד ולי לא, דהיינו בדרך צריכים לשנות את הגירסה ישנה לגירסה יותר מעודכנת, כל זמן שאדם חי שהעיקר הוא הכמות לא מגיעים לאף מקום, וברגע שאתה יודע שאפילו בכמות אפשר

לחיות עם איכות, אז דעת קנית מה חסרת דעת חסרת מה קנית, יכול להיות לך המון כמות אבל חסר לך הכנעה שם ואתה אף פעם לא מרוצה ואתה במירוץ אין סופית כל הזמן, אבל אדם שחי איכות אז הקשר להקב"ה נותנת לו כוח ושמחה, א"כ זה שרוצה יותר מביא לו שמחה, משא"כ בעולם הזה אם הוא רוצה יותר אפילו שמשיג את היותר שוב הוא רוצה עוד יותר.

כמו שכתוב כי מי גוי גדול, וכן הבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה ואעשך לגוי גדול, זה בחינת הנפשות והנשמות שמתעלין למעלה ביותר, וזה שם ישראל. כעת יאמר ליעקב מה פעל קל. יעקב זה הכנעה. מלאכים שרוצים לדעת מה קורה למעלה באים ושואלים את בני ישראל. דהיינו בני ישראל מתעלים מעל כולם, כי לנו יש חלק אלקי ממעל וממילא אנחנו הכי למעלה. אבל הדרך להגיע לזה, הוא ע"י שהקב"ה הוריד אותנו לתוהו ובוהו, ואנחנו צריכים לזהות שהקב"ה רוצה למנף אותנו ולא רוצים להעניש אותנו, וגם שם ידך תנחני מבטן שאול שועתי אליך, וברגע שאתה רואה את הקב"ה שם אז אתה הרבה יותר עם הקב"ה, כי מאן דאיהי זעיר איהי רב, זעיר ברגע שאדם מכניע את עצמו אז הוא מקבל הרבה יותר רוחניות.

ואמר הכתוב כי עיקר בחירות השם יתברך בבני ישראל, למה באמת בחר הקב"ה בנו יותר מכל האומות, אלא גם כי יש לנו כוח של הכנעה, וגם כי יש לנו כוח להיות הרבה יותר מכולם, מצד אחד אנחנו יכולים להגיע לבחינת רוחניות ששום גוי לא יכול להגיע לשם, ועוד מעלה שאנחנו יכולים לתת הכנעה ששום גוי לא יכול לתת, א"כ משום איזה מעלה הקב"ה בחר בנו, אלא **עיקר בחירות השם יתברך בבני ישראל אינו מצד הריבוי,** לא כי אנחנו יכולים להשיג יותר מכולם, אלא **רק מצד המיעוט והכנעת הגוף,** רק כי אנחנו יכולים להיכנע ששום אומה ולשון יכולים להיכנע.

ולמה, אלא הרוממות הוא לא המעלה שלנו אלא הקב"ה נתן לנו אותו, ואקח את אביכם מעבר הנהר, וזה שעשיתי אתכם לחלק אלקי ממעל ממש זה לא המעלה שלכם, אלא מתנה שאני נתתי לכם, אבל יש לכם מצד אחד נטייה לחשוב שאתם גדולים ומצד שני יש לכם בחירה להיכנע ולדעת שהקב"ה הוא הגדול, א"כ מצד אחד יש לכם את החלק שאתם חלק אלקי ממעל ויש לכם חלק ברוממות שאין לכולם, אבל זה לא עבודה שלכם, ועבודה שלנו הוא החלק להיכנע ולדעת שהכל מאת הקב"ה, דהיינו בריבוי שם זה לא עבודה שלנו אלא במעט. ר' אשר היה אומר אנחנו צריכים לתת איתערותא דלתתא, וזה אומר להכיר שאני כלום. וברגע שאני רואה שאני כלום זה נקרא איתערותא דלתתא שיביא אותי אח"כ לאיתערותא דלעילא.

פעם הגיעו אדמו"ר גדול לר' אשר וניסה להיכנס ולדבר אתו, אבל לא הלך לו להיכנס, עד שבסוף אמר שיגידו לר' אשר שהבאתי הרבה כסף, ענה ר' אשר בחזרה שאצלכם ככל שאתה נותן יותר הכנעה לאותו גביר אז הוא ייתן לך יותר כסף, אבל אצלי זה הולך הפוך ככל שנותנים לי יותר הכנעה אני יקבל ממכם יותר כסף. א"כ אצלי המעלה הוא לא כסף אלא הכנעה. כמה שיותר שאתה מכניע את עצמך אני יקבל ממך כסף ולא שאני ייתן לך כסף.

כי מצד הרוממות זה שאתה גדול לא קשור אליך כלל, כי יש לו יתברך למעלה רבבות עולמות גבוה מעל גבוה, אבל מה שממעטין עצמם בעולם הזה, זה עיקר שבחן של בני ישראל. עבודה שלנו שאנו נותנים להיכנע להקב"ה זה עיקר שבחן של בני ישראל.

בשפ"א (תרמ"ג) איתא: והם ב' מתנות שניתן לבנ"י יותר מכל אומה ולשון, שיכולין לצאת מהגשמייות לבוש הטבע ולשבור כוח היצר הרע. גוי לא מסוגל לעשות כזה דבר. גם כי אנחנו מחוברים להקב"ה ואז משם יתפרדו כל פועלי און. וכמו כן יכולין במעשיהם להמשיך כוחות הקדושה משמים. א"כ ככל שאדם מכניע את עצמו יותר לדעת שהקב"ה נותן לו את הכוח,

אז איתערותא דלתתא מביא לאיתערותא דלעילא, והענין שבוודאי יש בבני ישראל הריבוי, אבל זה לא קשור אלינו אלא הקב"ה נתן לנו את זה, אבל זה שאתם יכולים לבטל עצמכם ולבטל כל גשמיות ולראות את הקב"ה בכל דבר, בשביל זה הקב"ה בחר אתכם, כי אני לא צריך אתכם בשביל רוחניות כי יש לי מספיק למעלה מהמלאכים ואולי הם אפילו יותר רוחני ממכם, אלא אני צריך אתכם בגלל הביטול וזה אין למעלה כלל, אין הימעל שפילט נאך א רעלע אז מגיט צו עסען פאר אידן, יש מחסור למעלה של הכנעה, ובשביל זה ברא הקב"ה את העולם, בעלי רוח הקודש אני לא צריך יש לי למעלה מלאכים שיכולים לקפוץ מסוף העולם ועד סופו, יש לי נביאים ומה שאתם רוצים, אבל אני צריך הכנעה שזה אין לי למעלה.

בשפ"א (עקב תרנ"ב) איתא: **זכתוב בטחונו בכל עת. פירוש בכל עת דיש בטחון בעת צרה, ר' אשר** היה אומר שבעת צרה אדם צריך לעשות חשבון הרי יש לו כמה דברים שכן יש לו, ומאפה יש לו את זה, אלא השלילי בא להראות לך שגם החיובי הוא לא שלך אלא מאת הקב"ה, בעת צרה אז אין לאדם הרבה ברירות והוא יודע שברגע שיחיה שזה מציאות הוא יישאר עם הצרה, והדרך היחידי לסלק את הצרה הוא רק עם ביטחון ושיחיה שזה רק סיבה ולא מציאות וברגע שחי עם הקב"ה אין שום סיבה למה הסיבה עדיין תהיה, אבל הוא חי עם ביטחון בגלל ריווח שהוא לא רוצה את הצרה שיש לו עכשיו.

אבל עיקר הבטחון הוא בעת שלוה שלא לשום מבטחו באשר לו רק בכוחו יתברך. ואת הכוח הזה יש רק ליהודי, זה שהוא גדול הוא לא המעלה שלנו, ואיך מודדים האדם, איך הוא מקבל את הגדלות הזה, **שהגם שאין לו מחסור דבר, בוטח בו ית', ולכן והיה ד' מבטחו,** והמדידה הוא, בשעות לחץ, וגם איך הוא מתייחס לאחרים, אחד שחי גם מתי שיש שאין לו, אז כשאין לו באמת הוא לא נהיה לחוץ, וגם הוא לא מבין למה היה לו בכלל. ויש לבני ישראל שתי מעלות, דבר ראשון שאנחנו גבוהים מכל האומות, ודבר שני שאנחנו יש לנו כוח להיכנע, והמעלה של הכנעה הוא הרבה יותר גדול, וזה לא רק כשאנחנו בשפל המצב אלא גם כשאנחנו במצב טוב עבודה שלנו וזאת המעלה שלנו להיכנע להקב"ה.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. **ובאמת מצד זה יוכל כל איש ישראל להתחזק בעבודת הבורא יתברך שמו. ר' אשר אומר:** את זאת עלינו לדעת, כי אין כל ברירה, כל אחד ואחד מאיתנו חייב להגיע לדרכים הללו. ואם אדם אומר שמסתדר בלי זה, או שחי בהכחשה או שמשקר עליך, סוחבים אותנו לדרך הזה בין אם נרצה ובין אם לא. ולמרות שכל אחד מוכרח לעבור את החושך אבל לא מוכרחים דווקא ליפול, אבל כל הזמן צריך שיהיה פחד מן הנפילה, כמו שיעקב אבינו פחד אפילו שהגיע לשלימות, כי במקלי עברתי את הירדן הזה.

א"כ מצד אחד הקב"ה נותן לנו את השפלות שאין לי שום דבר, אבל אז יש לי הכל וישוב הדעת, ומצד שני יש לנו את הגדלות, וכשזה נעלם הוא מאבד את עצמו, אבל הוא צריך לדעת שהמעלה שלו הוא להיכנע ולא להישבר.

ר' אשר היה אומר איך אומרים את הדרך בשתי מילים, והיה אומר ליפול מיליארדי פעם ולא להישבר אפילו פעם אחד. דהיינו ליהודי יש כוח עוצמתי להתחזק, כשאתה למעלה אל תיקח לעצמך שום דבר, וכשאתה למטה אל תישבר, להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות.

כי רוממות הנשמות אין כל בני ישראל שוין בזה, כי כל אחד נמצא במקום אחר, יש צדיק גמור ויש שאינו גמור, יש רשעים ויש צדיקים, הקב"ה ברא את כל אחד לפי שורש נשמתו, אבל בנקודה של שפלות כולם שווים, **אבל בחינת המיעוט נמצא בכל איש ישראל,** כל אחד יש לו את הכוח להיכנע, ולא משנה איפה הוא ובאיזה מצב הוא.

ר' אשר היה אומר ויתחזק דוד בד' אלוקיו, שהחזיק מעמד למרות שהיה בחושך שאין כמוהו. כשדוד המלך היה בשיא החשכות, במצב מייאש לגמרי, הוא ראה שהוא עדיין נושם, וראה שיש לו כוח ללכת ולשבת, והתבונן מאיפה יש לו את זה בכזו חשכות?

ממנו עצמו זה לא יכול להיות. כשל כוחי אור עיני גם הם אין אתי. ומזה הוא ראה שגם בחושך יש יתרון האור, והאמין שיש מציאות שמחזיקה אותו, ואז ויתחזק דוד בד' אלוקיו, דווקא בחושך הגדול שאין כל דרך להינצל הוא ראה שגם שם ידך תנחני, בעומק החושך שממנו אפשר להגיע לשיא הכפירה, גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך.

שיעור ג'

יום ג' ז' אב

איתא בשפ"א (תרמ"ז) בענין זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו. לכאורה צריכים אנו להבין מהו הכוונה בדיבור אחד נאמרו? ועוד הרי פעם אחד כתוב זכור ופעם אחד כתוב שמור, גם זה צריכים להבין מה מונח בזה?

ובזוהר איתא דזכור ושמור כללא דכל אורייתא נגד אנכי ולא יהיה לך, עיין שם. וז"ל הזוהר חדש: אנכי ולא יהיה לך בדיבורא חדא אתאמרו, וכי הני ותו לא, אלא הני כללא דכלא, הם הכלל של כל התורה כולה, כל פרט מגיע מכלל, עבודה שלנו הוא להחזיר את הפרט אל הכלל שזה הקב"ה, ועושים אותו על ידי התורה, שזה אנא נפשית כתבית יהבית, דהיינו בהתחלה היה כלל הכל היה כלול בתוך הקב"ה, אח"כ הקב"ה ברא את העולם שזה פרט, אח"כ על ידי התורה חוזרים בחזרה אל הכלל, על ידי אנכי ולא יהיה לך חוזרים להקב"ה, אבל אל תישאר בלך אלא תחזור לאנכי שזה הכלל.

הני כללא דכל אורייתא, והכי נמי זכור ושמור, ובגין דזכור ושמור אינון כללא דכלא נקט הני דאינון כללא, זכור ושמור, אנכי זכור, ולא יהיה לך שמור, וכלא בדיבורא חדא. וצריכים להבין עדיין מהו הכוונה בזכור ושמור?

אלא הרבי ר' אלימלך זי"ע אומר וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי, כל התורה שאתה לומד השאלה מה אתה מחפש בתורה, הקב"ה ברא את העולם בראתי יצר הרע שזה ההסתר, בראתי תורה תבלין כנגדה, שרק ע"י התורה אפשר להגיע לנותן התורה, א"כ כשהקב"ה נתן לנו את התורה דבר ראשון החדיר לנו שאנחנו אחד עם התורה ועם הקב"ה חלק אלקי ממעל ממש. וירד ד' על הר סיני, איני יודע אם הגבוה הנמך את עצמו או שהנמוך הגביה את עצמו, אומר המדרש מזה שכתוב וירד ד' על הר סיני מזה ראייה שהגבוה הנמך את עצמו, אמר הבית אהרן החייתני בני שאם אנחנו היינו צריכים להתקרב אליו לא היה כזה מציאות כלל, ועכשיו שהקב"ה בא אלינו יש לנו תקוה לקיום.

וזה הכל לפני מתן תורה, אבל בעת קבלת התורה שהקב"ה ירד ממקום גבוה למקום נמוך, ונמצא אצל כל אחד ואחד, וממילא הפרט תמיד יכול לחזור לכלל, אנכי ד' אלקיך ואז נמצא בתוך הפרט ועכשיו צריכים להחזיר אותו לכלל, ואיך עושים אותו? על ידי זכור ושמור. זכור לזכור שאתה לא מציאות אלא סיבה, תזכור שיש הקב"ה, ושמור נקרא תיזהר לחיות עם הטבע שזה מציאות, ועבודה שלנו הוא לדעת שכל טבע בא מאינו טבע, כל מושג בא מאינו מושג, א"כ להגיע לאנכי ד' אלקיך שהכל זה הקב"ה, צריכים זכור ושמור, לזכור ואתה מחיה את כלום, בלי הקב"ה אין כאן שום דבר, ואז שמור להיזהר כל הזמן מהגוף, שהוא מפתח כל הזמן שיש מציאות וטבע, עבודה שלנו הוא לדעת שהכל מאת הקב"ה.

אמרנו אתמול בשיעור פרי הארץ, אדם שמחפש כסף מה שהוא רואה אצלו מתורגם לכסף, בחברים ובעבודה, הוא רוצה דבר אחד להרוויח כסף, בזמן הקורונה היה אנשים שהבינו שאפשר לעשות כאן כסף ורק את זה הם מבינים ולא משהו אחר, ובעבודה אנחנו צריכים לדעת לחפש את הקב"ה בכל דבר, וגם עכשיו שאנחנו במצב של לא נודע כל הזמן גם זה מאת הקב"ה, מצד אחד זכור תזכור את הקב"ה, ומצד שני שמור אל תאבד את הקב"ה בשביל שטויות שהוא יעשה ככה והוא ככה ואז לא יהיה מחלה בעולם.

א"כ עכשיו יש לנו עבודה מצד אחד לזכור שכל דבר זה הקב"ה, ושמור לא להיכנס לתוך טבע ולהגיד שכל דבר מציאות ח"ו. הענין הוא, דבעשרת הדברות כשאמר הקב"ה אנכי ד'

אלקיד, חל אלקותו יתברך על נפשות בני ישראל, ומאז עכשיו חלק אלקי ממעל ממש, ונחקקו הדברים בלב כל איש ישראל, כמו שאמרו ז"ל אנכי ר"ת אנא נפשאי כתיבת יהבית. דהיינו עבודה שלנו הוא להכיר איפה הקב"ה נמצא.

איתא בדגל מחנה אפרים: דהנה ידוע זאת התורה אדם, כמו שיש באדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כן יש בתורה רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, וכל מצוה שייך לאבר פרטי מהאדם, כדי להחיות האבר ההוא ממקור המצוה ההיא. נמצא מכל התורה נובע חיות לכל האדם, וכמו שיש באדם חמשה בחינות נפש רוח נשמה חיה יחידה, כן יש בתורה הקדושה גופי התורה ורוחניות התורה פרד"ס, רזין סתימין.

א"כ אנא נפשית כתבית יהבית, אומר הבעש"ט הק' כשאתה לומד תורה אל תסתכל עליו כמו ספר של חוקים וידע, אלא ששם יש את הנפש שלי, כמו שאתה מסתכל על אדם אפשר להסתכל על החיצוניות שלו ואפשר להסתכל על הפנימיות שלו, אותו דבר אני נתתי לך את התורה לא בגלל הידע אלא בגלל הנפש שלי, אנא נפשי כתבית יהבית הנפש שלי נמצא בתוך התורה, ונפש היינו התורה, וברגע שאתה מתחבר לתורה אתה מתחבר לנפש שלי, הקב"ה נתן לנו כוח לראות אותו עין בעין ע"י אמונה בכל מקום בעולם.

המהר"ל אומר שהקב"ה ברא את העולם לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו וזה מהלך של הקב"ה, והוא נותן לך את התורה שדרכו מגיעים להקב"ה, והתכלית הוא להחזיר כל דבר להקב"ה לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, א"כ בהתחלה היה עם סיבה, ומיד אמר הקב"ה אנכי, דהיינו אני בראתי את העולם בשביל התורה, אבל התורה הוא לא מה שאתה רואה אלא מה שאתה מאמין ומתחבר לפנימיות של התורה.

ועל זה נאמר לא יהיה לך אלקים אחרים על פני. רש"י אומר על פני, כל זמן שאני קיים. ומסביר אדם שנכנס לבנק והוא צריך שיסדרו לו משהו, אז למה אתה הולך לפקיד לך למנהל ישר והוא יעשה לך הכל, אותו דבר יש לנו את הקב"ה בעצמו ולמה לפעמים אנחנו הולכים למקומות אחרים שהם כאפס וכאין לעומת הקב"ה.

פירוש, על זה האלקות ששוכן בכל איש ישראל, ויש בזה שתי דברים, א, וזה אמת הקב"ה הוא אמת ונמצא תמיד, ב, והבטחה גם כן, כי על צורה זו לא יכול לחול שום דבר אחר. מעל הקב"ה שום דבר לא נמצא יותר.

השפ"א (תרל"ה) אומר: שיש ע"י אומות העולם ונגדם יש למעלה ע"י שרים מלאכים, אבל נגד בני ישראל אין שר למעלה כלל, כי לנו יש את הקב"ה בעצמו. ויש בזה שתי דברים, דבר ראשון אנחנו יכולים להגיע הכי למעלה, כי אנחנו הולכים ישר למנהל ואנחנו לא צריכים שום פקידים, ודבר שני אומות העולם יש להם שרים ואז אפילו שאחד לא מתנהג כמו שצריך אבל חיות שהוא שייך לחלק שלך השר הזה יפעול לסדר את זה וללכת הלאה ולתת לו הרגשה שהכל בסדר, וזה בעצם הכוח של הסטרא אחרא שהוא לא נותן אף פעם לרדת עד התהום, משא"כ יהודי יכול כן לרדת עד התהום.

ולמה, אלא שיש לבני ישראל ב' הבחינות, כשהם במעלה הם מרובים מכולם, אך כשירודים הם מועטין מכולם. והטעם, שאין יכולין לקבל חיות מסטרא אחרא כמו כל האומות, ולא רק שלא רוצים אלא גם לא יכולים, ולכן כשאינם במקומם אין להם קיום. וברגע שאדם עוזב את התורה והסטרא אחרא יודע שאתה לא מהחברה שלו אז מיד נופל עד התהום. ואכן ראו את זה בשואה היה יהודים שמצאו חן בעיני הגויים, אבל ברגע האמת זרקו אותם כמו כלבים. למה, כי השורש של יהודי הוא התורה, וברגע שהלכתי מהתורה אתה חושב שהגוי יבוא לקראתך לעזור לך, אבל האמת הוא שהגוי יעזור לאומה שלו ולא לך כלל.

היה אחד שנהיה משומד ח"ו, והכומר רצה לראות האם הוא באמת משומד או לא, ופתח ספר תורה לפניו וביקש ממנו לדרוך על זה, אבל המשומד לא היה מסוגל לעשות אותו. למה, כמה שאתה מנסה להתנתק לא ילך לך, כי הקב"ה שוכן בתוך כל איש ישראל.

איתא בשפ"א (תיקוני זוהר): דכתיב אנכי ד' אלקיך, שחל אלקותו יתברך על בני ישראל, לכן לא יהיה לך כו' על פני, דוקא, שלא יהיה בך אל זר, מאחר שחל אלקותו יתברך על האדם. ואז אדם לא יכול להתנתק מזה אף פעם בחיים שלו.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. **רק שצריך כל אחד להתעורר בכוח תורה ומצות למצוא זו הנקודה בלבו.** ואיך באמת אפשר למצוא את זה, אלא היות שהקב"ה שם אותנו בעולם גשמי ובמקום נעלם כאן אי אפשר למצוא אותו, אבל הדרך היחידי להגיע לזה הוא רק על ידי התורה, רק השאלה מה אתה מחפש בתורה, אם אתה מחפש שם את הקב"ה תמצא אותו.

ובאמת בשבת קודש מתגלה זאת בלבות בני ישראל, כי שבת לאו יומא דגופא אלא יומא דנשמתא, נכון שנמצאים בעולם הזה, אבל כל יהודי איפה שלא יהיה מקבל נקודה של הנשמה יתירה, תלוי כמה הוא מחפש אותו במשך ימי השבוע ככה מתגלה אצלו הנשמה יתירה בשבת, אבל מי שחיפש במשך השבוע הישות והמציאות אז שבת הוא יודע לקנות את הטשולנט הכי טוב והוא יודע איזה מסעדה הוא הכי טוב, ויודע איפה קונים כל דבר. כ"ק האמרי חיים זצ"ל היה אומר יש אנשים שכל השבת שלהם הוא פיש מיט צייטונגען. וכ"ק מוח"ז מביאלה זצ"ל היה אומר כמו ברוחניות בשבת יש תפילת מוסף שאין אותו כל השבוע, אותו דבר בגשמיות העיתונים מוסיפים מוסף לשבת.

דהיינו עבודה של יהודי הוא לגלות בשבת את הקב"ה, אבל צריכים לפני הכנה ועבודה כל ימי השבוע, ואז טועמיה חיים זכו כמה שאדם עובד כל השבוע למצוא את הנפש ואת הנעלם בתוך כל דבר ומנסה להתחבר לעצמו ולמצוא את עצמו ככה ימצא אותו במשך שבת. **והיא עצמו הנשמה יתירה וחזרת הכתרים שמחזיר משה רבינו ע"ה לבני ישראל.**

איתא **בפרי עץ חיים** (שער השבת פרק ח): שכשעלה משה להר לקבל התורה נתנו לו אלף חלקים של אור, וכשעשו ישראל העגל נאבדו ממנו בעון ישראל, ואז נשאר לו חלק אחד לבד מכל האלף חלקים, אמנם משה לא חטא לשיאבדו ממנו, רק בעון ישראל היה זה, א"כ בעצם מה משה רבינו אשם בכל זה, אלא לכן הקב"ה משלים אותן אליו משל ישראל, והיו למשה רבינו חלק אחד שלו ועוד של בני ישראל, והם הכתרים והאורות שהם עדיים של ישראל שנתנצלו מהם בחורב, ונטלם משה אחר כך להשלים מה שנחסר לו בעבורם.

אמנם בכל ערב שבת בלילה חוזר משה ומקבל האלף חלקים שאבד, ולוקחם בסוד תוספת שבת, ואז מחזיר הכתרים של ישראל להם, ומאלו הכתרים יורשים ישראל תוספת שבת בכל ערב שבת, ונחזור לענין, כי הלא בכל ערב שבת מקבלין ישראל תוספת נשמה מן אותו חלק שנטל משה. היוצא לנו שבני ישראל שואבים כוחות ממשה רבינו. דהיינו יש את התורה ויש את השבת ויש משה רבינו, התורה מושך אותך לאין סוף, השבת מושך אותך לאין סוף, וגם משה רבינו יכול למשוך אותך לאין סוף, כי הכתר תמיד נמצא אפילו באמצע שבוע, אבל אם אדם נותן הכנעה למשה רבינו אז הוא מחזיר לך את הכתרים שאבדת לפני זה, ומחזיר לך כתר מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, כמה שאדם עובד על זה באמצע שבוע ככה הוא יקבל בשבת.

השפ"א (תרנ"ח) אומר: וכפי האסיפה שלהם כן חל עליהם אלקותו ית"ש. ר' אשר היה אומר מה הסימן האם אתה חי עם הקב"ה או לא, תלוי כמה אתה מוכן לחיות עם אחרים, כמה שמתאחדים אחד עם השני סימן שהקב"ה נמצא שם, וכמה שאתה מקבל את הקב"ה ככה אפשר להתאחד, א"כ אנו אומרים שמע ישראל ד' אלקינו לשון רבים, ובסוף אומרים

אשר אנכי מצוך לשון יחיד, אלא ברגע שאדם ממליך עליו את הקב"ה ואז הוא אחד עם כולם ואז הקב"ה מדבר בלשון יחיד, וזה הכוח שהקב"ה נתן לנו ע"י שאנחנו ממליכים אותו עלינו אפשר להתאחד עם כולם להגיע לתורה ולשבת ולהיות אחד עם משה רבינו.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. **כמו שכתבנו במקום אחר בפסוק דיבר ד' אל כל קהלכם**, ברגע שזה דיבר ד' אפשר להיות קהלכם שזה להיות ביחד, ורק על ידי התורה אפשר להתאחד ביחד. **אם כן בשבת קודש דמתאחדין ברזא דאחד**, בשבת אדם מקבל את הנשמה יתירה ואז אפשר להתאחד, כמו בקבלת התורה שאז היה ויחן שם ישראל נגד ההר ורק ע"י שהיו באחדות היה קבלת התורה, וזה מה שאנו אומרים אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, למה כי אז הגענו לפחות לאחדות.

לתת הכנעה לשני זה רק ע"י שאתה מבטל את עצמך לשני, או שאתה לוקח את התורה בשביל להתאחד עם השני, אפשר לקחת את התורה ולהיכנס לגדלות על השני ואז אתה נפרד מהשני, או שאתה יושב ומדבר על השני כל הזמן ואז אתה ג"כ נפרד מהשני, וברגע שאתה נותן ביקורת על השני אבדתי כמה הזדמנויות שהיה לך, דבר ראשון הייתי יכול להיכנע לשני, וגם אתה נהיה נפרד ממנו ומהקב"ה, אדם שלומד תורה בשביל אחדות מגיע להיות אחד עם הקב"ה, אדם שלומד תורה בשביל הידע אז שתיים רעות עשה עמי, דבר ראשון הייתי הזדמנות למנף את עצמך, ודבר שני לקחת את התורה למקום אחר לגמרי.

אדם לפעמים צווי לייטיג ולפעמים זעכצען לייטיג, כשאדם לא במיטבו הוא נכנס למיטה וסוגר את עצמו בחדר ויורד למ"ט שערי טומאה סוגר את העניים כדי שאף אחד לא יראה אותו, ובעצם הוא לא רואה אף אחד, ואז אין לו כוחות להמשיך הלאה, לפעמים אני שואל אדם למה לא באת לשיעור, והוא עונה לי לא הרגשתי טוב היום, אבל האמת הוא תבוא לשיעור ותרגיש טוב ממילא, ועבודת האדם אז הוא לקחת את התורה ולהגיע אז לאחדות, כי אדם אף פעם לא באותו מצב, הבעש"ט הק' פעם אחד שכח את כל התורה שלו והתחיל להגיד א"ב, עד שבסוף הכל חזר אליו, והביאור הוא ע"י האחדות אפשר לחזור למה שהיה לי לפני זה, אם אדם לומד תורה ולא מגיע לאחדות הוא נכשל, וגם ע"י האחדות אפשר להגיע לתורה.

א"כ בשבת שאז מגיעים בחזרה לאחדות מקבלים בחזרה את הכתרים, **אם כן בשבת קודש דמתאחדין ברזא דאחד, חל דיבר ד' אנכי, ולכן בשבת לית שולטנא אחרא, כמו שכתוב לא יהיה לך אלקים אחרים**. אנכי הכוונה אנכי נפשאי כתבית יהבית, דהיינו תחיה עם הפנימיות ולא עם החיצוניות, **ועל ב' אלו נאמר זכור ושמור, שצריכין למצוא בשבת קודש הארה מקבלת התורה**, או שאתה מחפש בשבת את הקב"ה שנמצא שם, או שאתה מחפש את הפיש בשבת, או שאתה מחפש את הפנימיות או שאתה מחפש את החיצוניות.

התולדות יעקב יוסף אומר שהיה מלך ששלח את בנו לגלות, יום אחד שלח לו אביו מכתב, והוא רצה לשמוח עם זה, אבל איפה שהיה אף אחד לא הבין מה זה מלך כדי לשמוח בשמחתו, והחליט לעשות סעודה גדולה ואמר שכולם יכולים לבוא ולאכול ולשמוח, הם שמחו עם האוכל שהיה להם והוא שמח עם המכתב שקיבל מאביו. אותו דבר בשבת קודש הנשמה רוצה עם קדושת שבת, אבל הגוף לא מסכים לזה, ומשום הכי צריכים לאכול בשבת ואז הגוף מקבל את שלו ואז אתה הנשמה יכול לשמוח עם הקב"ה שנמצא בשבת קודש. ומשום הכי אמרו אצל חסידים שצריכים לאכול טוב לישון טוב ולא להיכנס לתעניתים וסיגופים, אלא לתת להגוף מה שהוא צריך ואז אפשר לעבוד עם הנשמה, כמובן שצריכים לדעת מה היעד של כל אחד.

וזה זכור, כמו שדרשו חז"ל מזה שבשבת ניתנה תורה, ושמור לגרש אל זר. ר' אשר כותב: שכל תכלית האדם הוא למצוא את הקב"ה בכל דבר ומקום, כי כך חפץ השי"ת שבריותיו ישיגו את מהותם ותכונת בריאתם ע"י שמבטלים את עצמם ונודעים שאין המה אלא כקולמוס ביד הסופר וכגרזן ביד החוצב, ואין להם כלום משלהם אלא שנבחרו להיות כלי וצנור של פרסום האלקות ע"י הבריאה כפי שעלה ברצונו הפשוט.

וכן הוא הדבר שכל אשר ברא השי"ת בעולם היה כדי לגלות לו לאדם את מה שהוא מבקש ממנו כדי שילמד לדקדק אחר הסיבות אשר מזמין לו הקב"ה אשר חפץ ששני חברים ייפגשו למען חפצו לחסות תחת סתר כנפיו בשלימות ללא שום שלטון זר, והקב"ה רוצה שכל אחד יגיע למצב של אהבת דוד ויונתן שזה אהבה שאינה תלויה בדבר, ובהיות שהאדם קרוץ מחומר המציא הבורא סיבות של איטרסים עצמיים של אחד עם השני במראה של ישועות ודרכי התקשרות שונות כדי שבאחרית דבר ידעו כולם כי שם ד' נקרא עלינו.

וזה נקרא זכור ושמור, אדם צריך לדעת שהכל מגיע מאת הקב"ה, יש אנשים שאם אתה אומר להם להתחבר לשני הוא אומרים לך שזה לא מתאים לי, נכון בהתחלה זה בא עם אינטרס אבל תחיה שזה אינטרס ואל תברח מהמציאות, ואל תהיה שקרן אלא תהיה אמיתי, אדם צריך לדעת שהקב"ה לא יכול להביא לך חבר רק ע"י השקר, ואדם צריך להיכנע לעצמו שהוא שקר גמור, ואז כששקר ושלמזל נפגשים יוצא משהו, ועכשיו הקב"ה מוריד את האינטרס עכשיו מתחיל לבעור לך החלק הפנימי למה הוא עזב, דהיינו עכשיו מתחיל מלחמה למה החיצוניות עזב אותך, אבל עכשיו צריכים להיכנס לפנימיות, אבל צריכים לזכור זכור שהוא הוציא אותנו ממצרים, אבל שמור אל תתלה אותו בסיבות.

שיעור ד'

יום ד' ח' אב

איתא בשפ"א (תרמ"ה) בפסוק ואהבת את ד' אלקיך וכו' והיו הדברים האלה. פירשו בספרי וברש"י, מהו האהבה, והיו הדברים, שמתוך כך אתה מכיר כו'. זה עצמו שאתם לומדים את התורה זה מביא את אהבה להקב"ה.

איתא בגור אריה: שהכתוב מגיד לך מהו האהבה, מאיזה צד תהיה האהבה להקדוש ברוך הוא, הרי התורה אומרת ואהבת את ד' אלקיך, איך אנחנו מגיעים לזה, ועל זה אמר והיו הדברים האלה וגו', לפי שעל ידי דברי תורה מכיר הקדוש ברוך הוא ואת דרכיו כמה הם טובים, ושבתו מכיר, ויבוא לאהבה. ע"י שאני רואה כמה טוב הקב"ה אני מגיע לאהבה. מישהו עשה לי טובה אני מחזיר לו טובה ואני אוהב אותו. א"כ על ידי התורה ואמונה אני מגיע לאהבת הקב"ה. טוב לי כי עניתי למען אלמד חוקיך, מי שהולך בדרך יכול להגיע לראות שטוב לי עניתי, מי שלא הולך בדרך לא מכיר מה זה טוב, והוא רק אומלל כל הזמן, ורק ע"י התורה מגיע לאהבת ד'.

בשפ"א (במדבר תרנ"ז) איתא: ולכן נקרא התורה כלי חמדה, שבכוחה לעורר החמדה בלב איש ישראל. מי שמקשיב לשיעור בבוקר בשפ"א, אני חושב שזה מכניס לו חמדה בלב איש ישראל. וכן איתא בספרי ואהבת את ד' כו', מה האהבה, והיו הדברים האלה וכו', שמתוך דברי תורה באין לזו האהבה. וצריכים אנו להבין על איזה אהבה אנחנו מדברים? ואיך מגיעים לזה?

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. אלא פירוש, שאהבה זו היא התורה, איסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא, כל יהודי ויהודי הוא התורה בעצמו, רמ"ח איברים ושס"ה גידים זה התורה רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, א"כ כל עבודה הוא להתחבר לפנימיות שלו, ואדם חייב להאמין בעצמו כי הוא חלק אלקי ממעל ממש, ואז יש לו כוחות אין סופיים ואז רואה את אהבה של הקב"ה שנתן לו שאתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורציתנו בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך לקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמדך הגדול והקדוש עלינו קראת. ברגע שאדם מתחבר לפנימיות של התורה ולא רק לידע שזה גם גויים לומדים ויודעים, אבל לפנימיות של התורה רק יהודי יכול להגיע לזה, יהודי הוא עצמיות של התורה.

והקב"ה נתן בכל נפש מישראל הדברים האלה, כדכתיב את הדברים האלה דיבר ד' אל כל קהלכם קול גדול ולא יסף, פירשו חז"ל ולא פסק, שלעולם יכול כל איש ישראל למצוא בלבו דברי תורה, כמו שאיתא יגעתי ומצאתי תאמין. הקדושת לוי אומר שאדם יכול לשמוע את קבלת התורה בכל יום, וזה בכל יום יהיה בעיניך כחדשים, כי נתינת התורה הוא אנכי, שזה אנה נפשאי כתבית יתבית, התורה הוא לא רק חיצונית ומילים, אלא התורה הוא פנימיות ונפש.

והוא אש האהבה, דכתיב עליה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, אף אחד בעולם לא יכול לכבות את האש של התורה. היום בלילה הולך להיות ט' באב, וכל הגלות התחיל מהמרגלים שאמרו בשנאת ד' הוציאנו ממצרים, אתם בכיתם בכייה של חינוס ואתם עוד תבכו בכיה של דורות. דהיינו מאז היה הגליטש הראשון לבני ישראל, ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ד' אותנו הוציאנו מארץ מצרים, גם היום יש לכל אחד מצב שמעיק לו, אם זה המצב של לא נודע שאנו נמצאים בו, וזה כמו שהיה אז מצב של בשנאת ד' הוציאנו.

איתא **בזוהר הקדוש** : אמר רבי שמעון, מי שרגיל לסבול צער, אף על גב שבא לפי שעה צער, סובל משאו ולא חושש, אבל מי שלא רגיל בצער, וכל ימיו היה בתפנוקים ועידונים, ובא לו צער זהו צער שלם, ועל זה צריך לבכות.

כך ישראל, כשירדו למצרים היו רגילים בצער, שהרי כל ימי אותו אביהם הצדיק היו בצער, ולכן סבלו את הגלות כראוי, אבל גלות בבל ההיא היתה צער שלם, אותו הצער שעליונים ותחתונים בכו עליו.

עליונים שכתוב הן אראלים צעקו חצה וגוי'. תחתונים שכתוב על נהרות בבל שם ישבנו וגוי', וכולם בכו על גלות בבל. מה הטעם? כי היו בתפנוקי מלכים, שכתוב בני ציון היקרים וגוי'. ועכשיו היו יורדים לגלות עם רחיים על צווארם, וידיהם מהדקות לאחור, וכאשר נכנסו לגלות בבל חשבו שאין להם קיום לעולמים, שהרי הקדוש ברוך הוא עזב אותם, ולא ישגיח בהם לעולמים.

דהיינו כשאדם נופל והוא לא יכול לייחס אותו להקב"ה, אז גם בכינו, איזה בכיה היה אז, אלא אז בכיתם על שנאת ד' אותנו ועכשיו התעורר עוד פעם עלינו אותו בכיה של אז. איכה ישבה בדד העיר, ר"ת איבה. דהיינו כל איכה ישבה בדד הוא כי חושבים שהקב"ה ח"ו שונא אותנו, אבל האמת הוא שהקב"ה אוהב אותנו.

כתוב **בזוהר הק'** ג' דרגין אינון מתקשרן דא בדא, קודשא בריך הוא אורייתא וישראל, דהיינו ישראל ואורייתא קוב"ה חד הוא, לכאורה למה אנו אומרים שזה שלושה דברים, הלא יש בני ישראל שהם דביקים בתורה ובהקב"ה? אלא יש עוד דרגה שבני ישראל דביקים אחד בשני, ואח"כ יש בני ישראל בתורה ובהקב"ה.

והכוונה בזה הוא, שיש שתי דרכים להגיע להקב"ה, או על ידי התורה, או לבד על ידי שאנחנו חלק אלקי ממעל, יש תורה שזה דינים וחוקים ויש פנימיות התורה שזה הקב"ה, א"כ בני ישראל או שהם מקיימים את התורה אז הם באחדות עם הקב"ה, או שהם באחדות עם הקב"ה בעצמו ע"י שהם חלק אלקי ממעל, יהודי שמקיים את התורה הוא אחד עם הקב"ה, אבל ישראל שחטא, אע"פ שחטא ישראל הוא, **הבעל התניא** אומר שאפשר לשנוא את המעשים שלו אבל את הפנימיות של יהודי אסור לשנוא, וברגע של מסירות נפש הוא תמיד ימסור נפשו להקב"ה ולא לעבור ח"ו על דברי תורה. א"כ איפה היה בשנאת ד' אותנו, אלא אם מסתכלים על חיצוניות אז זה בשנאת ד' אותנו.

וזה בכה תבכה בלילה, **הבעש"ט הק'** אומר שאנחנו לא בוכים על הצרות שיש לנו, אלא מבקשים מהקב"ה שיהיה לי את הכוח לראות אותך בלילה בתוך החושך, וכמו ילד שבוכה בחושך, למה, כי הוא רוצה לראות את אימא שלו בתוך החושך, ואפילו שזה בחושך ברגע שהיא נותנת לו יד ומחבקת אותו הוא נרגע, אותו דבר בכה תבכה אומר **הקדושת לוי** כאלו בכיות עולה עד הקב"ה שהוא הפנימיות של כל אחד ואחד.

אתם בכיתם בכיה של חינוס, וברגע שאדם חי את הפנימיות, בני ישראל עלו לבית המקדש שלוש פעמים בשנה יראה את כל זכורך את פני ד' אלקיך, למה עלה לבית המקדש, אלא כל אחד שחטא היה צריך להביא קרבן להקב"ה, אבל יש את הסביבה שהם אומרים ביקורת כל הזמן, **הארון העדות** אומר שכתוב נושא עוון, ילד קטן שעושה שטות אבא שלו שמח עם זה ואומר איזה ילד חכם יש לי, אבל אלו מסביב מתרגזים כי ככה לא מדברים לאבא, אותו דבר אם אתה מסתכל על הדבר בעצמו זה הקב"ה, אבל הסביבה לפעמים מרגזים באמת, אולי הסביבה לא מקבלים אותנו תמיד אבל הקב"ה תמיד מקבל את כל אחד ואחד.

וזה היה כל הזמנים שהגויים רודפים אותנו, כתוב סתמום פלישתים בארות, השפ"א מסביר בארות זה נקודה ששם נמצא הפנימיות של יהודי, גוי יודע שברגע שאנחנו חיים עם הפנימיות אז ומשם יתפרדו כל פועלי און ואז אין להם שום אחיזה יותר, ומשום הכי עושים לנו צרות כל הזמן, ואז אנחנו במקום לשמוע אהבת ד' ולהגיע לפנימיות של הקב"ה ולדעת שטוב לי ולהגיע עוד יותר עמוק עם הקב"ה ולדעת שאת זה הוא רוצה מאתנו וטוב לי כי עניתי למען אלמד חוקיך לחיות עם הקב"ה בחינת חוק, רוצים רק להבין מה קורה ולמה זה קורה ואיך זה קרה.

הניסיון שהקב"ה מביא לך עוד יש לך כוח להתגבר על זה, אבל ברגע שאדם מתחיל לחשוב עוד דברים אז בעצם אתה מגיע לחיצוניות ושם אין לך שליטה, ושם אתה צודק, אבל לא חכם, כי חכם נקרא חכמה, כל המלחמה שהיה כל השנים אם זה סתמם פלישתים או שהיה והאבן גדולה על פי הבאר. בני ישראל עלו לארץ ישראל ושם אפילו שחטאתי עויתי ופשעתי שם מצאתי ידיד נאמן ושם מצאתי את הקב"ה.

כתוב שירו לנו משיר ציון, כשבית המקדש היה קיים לא היה חצר שלא ראה את הפנימיות של הקב"ה בכל דבר, ולא היה חצר שלא היה מאיר מאבוקות של שמחה, ואז אדם מגיע לפנימיות ושמחה.

כשיש מצרים אפשר לחיות את זה חיצוני ואז בשנאת ד' אותנו, כל פעם שבני ישראל אמרו ניתנה ראש ונשבה מצרימה, אז איבדו את החלק הפנימי והתחילו לחיות עם החיצוניות, ואז הגיע משה רבינו והחזיר אותם לפנימי, כמו שאמר מחני נא מספרך, היה מוכן מסירות נפש וזה נתן להם פתח להשיב, זה עצמו שאתה מתרכז עם הבנה שלך ואתה חי פנימיות מגיעים לתשובה ולהקב"ה, אותו דבר ברגע שמשה רבינו אמר להם דבר אל בני ישראל ויסעו תתחילו לחיות עם הפנימיות, ואז החיצוניות נעלמים ואין יותר חסרונות כלל.

כתוב את אשר ראיתם את מצרים היום לא תאספון לראותם עד עולם. שואל הבעש"ט הק' למה התורה צריך להגיד פעמיים, היה מספיק להגיד לא תאספון לראותם עד עולם? אלא מסביר שכדי שיהיה לא תאספון בפועל חייבים אתם שיהיה אתם ראיתם בכוח, אדם חייב לדעת שבכוח הוא יכול להיות כל רגע במצרים, וזה שאתה לא שם הוא הקב"ה שנותן לך את זה, ואז אנחנו כבר לא צריכים להיות במצרים בפועל ממש, וזה העבודה בכל הגליות, כל מה שאנו יושבים בגלות הוא כדי להגיע לפנימיות.

הפרי הארץ אומר חטאה בכפליים לקתה בכפליים נחמה בכפליים, לכאורה מהו כפליים, אלא חטאה בכפליים הכוונה דבר ראשון עצם החטא, דבר שני שלא חייתם את הפנימיות של כל דבר אלא בשנאת ד' אותנו, ואז ממילא לקתה בכפליים, כי הקב"ה הרי נתתי לך את הכאב כדי לראות את הקב"ה, ובנתיים אכלת דגים סרוחים ועוד זרקו אותך מהעיר, במקום לקחת את הכאב למצב של טוב לי כי עניתי ואני קרבת אלקים לי טוב מן המיצר קראת י-ה, לקחת את זה למצב של בשנאת ד' אותנו, ואז לא רק שפספסת את הזדמנות אלא עוד זרקו אותך מארץ ישראל. נחמה בכפליים הוא שהקב"ה יבנה לנו בחזרה את הבית המקדש ועוד שיהיה מצב של עין בעין שנראה את הקב"ה בכל מצב.

איתא ברש"י על הפסוק ישקנו מנשיקות פיהו, על שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים אל פנים, ואותם דודים עודם ערבים עליהם מכל שעשוע, אנחנו עדיין מחכים להקב"ה אלו חמדה לבי צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועייף בלי מים, ואפילו שאין את החיצוניות אבל אנחנו רוצים להגיע לפנימיות, ומבטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה, ומחלים פניו לקיים דברו, וזהו ישקני מנשיקות פיהו.

דהיינו ברגע שאנחנו קרובים להקב"ה וזה היה בבית המקדש וכולם ראו את האהבה ואז בכו. אני זוכר את אמי מורתי ע"ה כשהגיע לציון של האמרי יוסף זי"ע היה כאלו בכיות שאני לא הייתי מסוגל לעמוד שם. אבל אלו אנשים שעברו הרבה, והגיע למקום שרוצים אותם ומבינים אותם איך שהם ומקבלים אותם איך שהם, והקב"ה ימשיך לתת לך כי הוא רוצה אותך, כי הוא לא נותן לך את הכאב כדי לנתק אותך אלא כדי לחבר אותך, שם אתם בכיתם בכיה של חינוס עכשיו יהיה לכם בכיה של דורות ואת זה אתם צריכים לתקן.

והוא אש האהבה, דכתיב עליה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, כדאיתא עבירה מכבה מצוה, שזה החיצוניות, ואינה מכבה תורה. שזה הפנימיות. וכן דרשו חז"ל בפסוק הבן יקיר כו' מדי דברי בו, די דיבורי שנתתי בו כו', שזה הפנימיות. וכתיב כה דברי כאש נאום ד'.

בשפ"א (פרשת שקלים תרס"ב) איתא: דאחר החטא נפלו בני ישראל ממדריגה ראשונה שלהם, ואכן בכוח התורה דכתיב כה דברי כאש נאום ד', זה ההתלהבות נשאר בנפשות בני ישראל לעולם, ועל זה כתיב מים רבים לא יוכלו לכבות כו' האהבה. עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה, וזו אהבה שאינה תלויה בדבר ואינה בטילה עולמית, דאהבה שבא על ידי המצות עבירה מכבה, אבל אהבת התורה אינה תלויה בדבר, והוא אות כי חלק ד' עמו. אהבת התורה אומר שהקב"ה אוהב אותנו בלי שום תנאי זה אף אחד בעולם לא יכול לקחת מאתנו.

בשפ"א (תולדות תרל"ז) איתא: אהבת המקום ברוך הוא לבני ישראל גם כן אינה תלויה בדבר, אף לא במעשיהם, אנשים חושבים שהקב"ה שונא אותנו ח"ו, רק בחר לו חלק ד' עמו. כמו שאיתא עליו עשיר ושמח בחלקו. וזה שכתוב אהבתי אתכם ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב כו'. פירוש, שאין טעם במה לתלות האהבה, רק שבני ישראל מדובקין אליו יתברך בשורשם. ועוד איתא שם (תר"מ): כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה, ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם, איזו אהבה שהיא תלויה בדבר, זו אהבת בלעם ובלק, ואיזו היא אהבה שאינה תלויה בדבר, כגון אהבתן של אברהם יצחק ויעקב שהם אוהבים להקב"ה, והקב"ה אוהב אותם ואת בניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות. ואין כזה דבר בעולם שהקב"ה שונא אותנו ח"ו.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. וזהו העדות על ידי התורה, וזהו ואהבת על ידי שאדם חי עם הפנימיות של התורה הדברים על לבבך מגיעים להקב"ה, שנתן לנו הקב"ה שאוהב אותנו. כמו שאומרים על זה הבוחר בעמו ישראל באהבה. ובכוח זה יכולין למצוא האהבה בלב להשם יתברך, כי אהבה זו אינה תלויה בדבר, כמו שכתוב לא מרובכם כו' חשק ד' כו' כי מאהבת ד' אתכם כו', פירוש, שהיא אהבה שאינה תלויה בדבר, רק כי חלק ד' עמו.

יש בן שמקיים מה שהאבא אומר לו, וזה לבד גורם אהבה בין האבא לבנו, ויש אהבה אפילו שבנו חולה ובוכה תמיד הוא יקבל אותו, ואפילו שלא ראה אותו הרבה זמן הוא תמיד רוצה אותו. איתא בשפ"א (ראש השנה תרנ"ז): וכן באהבת הקב"ה לישראל, שבאמת על ידי המצות ומעשים טובים נעשים אהובים להש"ת, והיא תלויה בדבר, לכן עבירה מכבה מצוה, אבל האהבה שיש בעצם בני ישראל להקב"ה מצד חלק ד' עמו, זה אינה תלויה בדבר, ועל זה כתיב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה הידועה, שאינה תלויה בדבר.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. ומצינו בשעת החטא כתיב נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה. ומה הכוונה במילים שנאתיה? אלא שהשנאה הוא רק על ידי סיבה, ובטל דבר בטל שנאה, אבל האהבה היא בעצם, וכן כתיב אוהבם נדבה. דהיינו הקב"ה רוצה שיהודי ילמד תורה ואז הוא גם אוהב אותנו, והפוך מי שח"ו לא לומד תורה הקב"ה שונא אותו, אבל זה לא לוקח

מאתנו את אהבה עצמית שיש בין הקב"ה לעמו ישראל. וזה אהבה שאינה בטילה עולמית, וזה תמיד נמצא.

ובהפטורה דנחמו נחמו, מה אקרא כל הבשר חציר כו', ודרשו חז"ל בשעה שאין ישראל עוסקין בתורה זבוב קורא כן. איתא בפרק שירה: זבוב אומר בשעה שאין ישראל עוסקים בתורה, קול אומר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ ודבר אלקינו יקום לעולם.

והתשובה, נבל ציץ ודבר אלקינו יקום לעולם, כי אין עבירה מכבה תורה, ועל ידי החטאים נסתר האהבה לפי שעה, אבל עונותיכם מבדילים ואז ולא יכולתי לראות, על ידי שאדם חוטא לא יכול לראות אז את הקב"ה, אבל לבסוף יבש חצר כו' כל ההסתרים יעלמו. ודבר אלקינו יקום, כנ"ל. וזה רק על ידי אמונה, כי כל הגליות הוא בשנאת ד' אותנו, וברגע שאדם רואה שאין שום שנאה והפוך הקב"ה אוהב אותנו, זה יביא אותנו לקשר בורא.